

Møte tirsdag den 18. desember kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 32):

1. Innstilling fra justiskomiteen om Datatilsynets årsmelding for 2000 (Innst. S. nr. 61 (2001-2002), jf. St.meld. nr. 53 (2000-2001))
2. Innstilling fra sosialkomiteen om endringer under enkelte kapitler på statsbudsjettet for 2001 under Sosial- og helsedepartementet (Innst. S. nr. 57 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 22 (2001-2002))
3. Innstilling fra sosialkomiteen om endringer i bevilgninger under folketrygden i statsbudsjettet for 2001 (Innst. S. nr. 56 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 23 (2001-2002) unntatt kap. 2530, 2540, 2541, 2542, 2543 og 5704)
4. Forslag fra stortingsrepresentant Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. desember 2001 (jf. Innst. O. nr. 14):
«Stortinget ber Regjeringen utarbeide nye retningslinjer for reduksjon av pensjonsytelser til personer med langtidsopphold i kommunal eller fylkeskommunal institusjon som likestiller brukere i slike institusjoner.»
5. Forslag fra stortingsrepresentant Olav Gunnar Ballo på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. desember 2001 (jf. Innst. O. nr. 14):
«Stortinget ber Regjeringen om å vurdere grunnbeløpet i folketrygden og de mest vanlige tilleggene med sikte på å redusere behovet for supplerende sosialhjelp for trygdemottakere.»
6. Forslag fra stortingsrepresentant Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. desember 2001 (jf. Innst. O. nr. 14):
«Stortinget ber Regjeringen sørge for at reduksjon av pensjonen til personer med langtidsopphold i kommunal eller fylkeskommunal institusjon ikke skal inntreffe før etter ett års opphold, og fribeløpet skal være minst kr 12 000.»
7. Forslag fra stortingsrepresentant Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. desember 2001 (jf. Innst. O. nr. 14):
«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag for Stortinget om endringer i lov om folketrygd som gir pensjonister rett til sin fulle og rettmessige pensjon ved fylte 67 år uten avkorting for eventuelle øvrige inntekter.»
8. Innstilling frå kommunalkomiteen om forslag frå stortingsrepresentant Magnhild Meltveit Kleppa om at kommunane og fylkeskommunane blir tilført ekstra midlar for 2001 som fylgje av auka pensjonskostnader (Innst. S. nr. 72 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:19 (2001-2002))

9. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om endringer på statsbudsjettet for 2001 under kapitler administrert av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (Innst. S. nr. 53 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 13 (2001-2002))
10. Referat

Dessuten forelå følgende

t i l l e g g s d a g s o r d e n (nr. 33):

1. Forslag fra stortingsrepresentantene Gunn Karin Gjul, Knut Storberget, Anne Helen Rui og Signe Øye om å utsette iverksettelsen av lov om tomtefeste (Dokument nr. 8:31 (2001-2002))

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møter tirsdag og onsdag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Jens Stoltenberg (A): Jeg foreslår Kjell Engebretsen.

Presidenten: Kjell Engebretsen er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Kjell Engebretsen anses enstemmig valgt som settepresident for dagens og morgendagens møter.

Representanten Torbjørn Andersen vil framsette to private forslag.

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg skal få fremsette to forslag. Det ene er på vegne av Per Sandberg og meg selv om at bestemmelsene om nattarbeid i lov om arbeidervern og arbeidsmiljø endres for å oppnå økt fleksibilitet.

Jeg vil også få fremme forslag på vegne av Øyvind Korsberg, Per Sandberg, Per Roar Bredvold og meg selv om at skogeiendommer der det har oppstått høy konfliktgrad mellom grunneiere og vernemyndigheter, tas ut av planen for opptrapping av barskogvernet.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Presidenten vil foreslå at tilleggsdagsordenen behandles etter den ordinære dagsorden. – Ingen innvendinger er framkommet mot det, og det anses vedtatt.

Presidenten gjør for øvrig oppmerksom på, uten at man har til hensikt å begrense representantenes muligheter til å ta ordet, at man under saken på tilleggsdagsordenen vil komme til å foreslå at en representant fra hver av partigruppene får ordet til et innlegg. Og så får vi jo da se hvordan det utvikler seg.

S a k n r . 1

Innstilling fra justiskomiteen om Datatilsynets årsmelding for 2000 (Innst. S. nr. 61 (2001-2002), jf. St.meld. nr. 53 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 40 minutter, og at taletiden blir fordelt med fem minutter på hver partigruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt høve til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Finn Kristian Marthinsen (KrF) (ordfører for saken):

Datatilsynet gjør en god jobb. Det er det ingen grunn til å stikke under stol. Det er viktig at vi har et slikt organ, og at vi på den måten får kontroll med mye av det som gjelder nettopp personvernet. Jeg har lyst til innledningsvis å berømme Datatilsynet for det arbeidet som er gjort – og for det vi forventer også gjøres i framtiden. Nå skal Datatilsynet i framtiden legge enda større vekt på tilsyns- og kontrollvirksomheten.

Det året årsmeldingen er for, år 2000, var det siste året da det var et styre for Datatilsynet. Styret har i det siste året i hovedsak behandlet klagesaker.

I den overgangsfasen som vi nå er inne i, må Datatilsynet forholde seg til to lover, både personregisterloven og personopplysningsloven. Den siste er den som skal være gjeldende i framtiden. Klager på Datatilsynets avgjørelser skal i framtiden avgjøres av den nyopprettede Personvernemnda.

Jeg ser ikke grunn til å gå inn på så mange av de sakene som er behandlet i Datatilsynets årsmelding. Det står skrevet på en grei måte, og det framgår klart og tydelig at man har gjort jobben – som jeg sa innledningsvis – på en god måte.

Men det er noen områder hvor man understreker at det har vært en del uenighet. Det gjelder i forhold til avgjørelser som man – selvfølgelig – har fått protester på, og som man har gått inn i diskusjoner om. Man har klaget videre til Justisdepartementet, og Justisdepartementet har tatt en avgjørelse som har gått i favør av det Datatilsynet i utgangspunktet bestemte.

I den forbindelse foreligger det i innstillingen en særmerknad fra SV, som går på at man fra sosialkomiteens side, i Innst. O. nr. 14 for 2001-2002, på en måte omgår problemstillingen, slik at man fra et annet departement så å si overprøver Justisdepartementet. Det er ikke riktig å si det slik, for det er ikke det som skjer. Stortinget og Odelstinget har imidlertid lov til å gi egne hjemler, og det er det som framgår av Innst. O. nr. 14, som da for øvrig alle partiene henviser til.

Da tror jeg ikke jeg skal bruke mer tid på å omtale Datatilsynets årsmelding for 2000. Det er en grei årsmelding, som viser at Datatilsynet arbeider etter de retningslinjer det skal, og at det gjør en jobb som er viktig for personvernet i vårt samfunn.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 1195)

Presidenten: Etter ønske fra sosialkomiteen vil presidenten foreslå at sak nr. 2 og sak nr. 3 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

S a k n r . 2

Innstilling fra sosialkomiteen om endringer under enkelte kapitler på statsbudsjettet for 2001 under Sosial- og helsedepartementet (Innst. S. nr. 57 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 22 (2001-2002))

S a k n r . 3

Innstilling fra sosialkomiteen om endringer i bevilgninger under folketrygden i statsbudsjettet for 2001 (Innst. S. nr. 56 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 23 (2001-2002) unntatt kap. 2530, 2540, 2541, 2542, 2543 og 5704)

Presidenten: Etter ønske fra sosialkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 40 minutter, og at taletiden blir fordelt med 5 minutter på hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt høve til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Asmund Kristoffersen (A) (ordfører for sak nr. 2):

Jeg vil med dette bare anbefale komiteens flertallsinnstilling i begge sakene, og har utover det ikke tenkt å legge til noe fra denne talerstolen.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) (ordfører for sak nr. 3): Det er en samlet komite som står bak innstillingen om endringer i bevilgninger under folketrygden i statsbudsjettet for 2001.

De reviderte anslagene for merutgifter eller innsparinger bygger i hovedsak på regnskapstall pr. 30. september 2001. Programområde 29 Sosiale formål reduseres med 1 631 mill. kr. Den aller største reduksjonen gjelder sykepenger. Veksten i sykefraværstilbøyeligheten, som var anslått til 6 pst. i revidert nasjonalbudsjett, er nå anslått til 2 pst. Dette gir dermed en reduksjon i sykepengeutbetalingene på 1 028 mill. kr.

Medlemmene fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet ønsker en kartlegging av sammenhengen mellom sykepengeutbetalinger, dagpenger og sosialhjelp. Jeg vil i den sammenheng peke på at under budsjettbehandlingen ønsket en samlet komite å få utredet en felles etat bestående av Aetat, sosialkontor og trygdekontor. Kristelig Folkeparti synes det ville være naturlig at en så på disse forhold i den forbindelse.

Antall uførepensjonister har økt mindre enn forventet i 2001. Årsaken er høyere avslagsrate. Flere forsøker utføring enn tidligere, og stadig flere går lenger på rehabiliteringspenger.

Komiteen har merket seg at flere langtidssykmeldte forventes å gå utover sykepengeperioden og fylle vilkå-

rene for rehabiliteringspenger. Anslaget for rehabiliteringspenger er økt med 45 mill. kr.

Det er viktig at funksjonshemmede får tekniske hjelpemidler, slik at de kan bli mer selvstendige og få bedre livskvalitet. Samtidig er det viktig at hjelpemidlene blir brukt, og at brukerne får god opplæring. Prosjektet «Mer effektiv hjelpemiddelformidling» har bidratt til dette, samtidig som det også har bidratt til lavere utgiftsvekst.

I budsjettet for i år ble det innført en engangsavgift på 2 000 kr pr. bruker ved utlån av standard datautstyr. Dette har stor betydning for bl.a. elever med dysleksi. Avgiften har vist seg å være i strid med opplæringsloven. Denne loven gir rett til gratis hjelpemidler for elever som et ledd i å oppfylle rett til grunnskoleutdanning. Innkrevningen av denne avgiften ble stoppet fra mai i år, og de som har innbetalt avgift, får denne refundert.

Bevilgningen til syketransport økes. Utgiftsveksten kan ha sammenheng med opphevelser av maksimalprisregulering for drosjetransport i en del områder i mai 2000. Mye av årsaken kan ha sammenheng med pasienters rett til selv å velge behandlingssted. Jeg tror nok at kortere liggetid og økt bruk av poliklinisk behandling og dagkirurgi er blant de viktigste forklaringene på økningen.

Det har vært et mindre forbruk av overgangsstonad og utdanningsstonad for enslige forsørgere. Endringene i reglene for overgangsstonad innebærer strengere krav til yrkesrettet aktivitet når barnet er fylt tre år. Regelendringen fikk full effekt fra 1. januar 2001. Et mindretall, SV og Senterpartiet, fremmer i den forbindelse et forslag om en redegjørelse om årsakene til nedgangen i antallet motakere av overgangsstonad.

Som nevnt står en samlet komite bak innstillingen om endringer i bevilgninger under folketrygden for årets budsjett.

John I. Alvheim (FrP) (komiteens leder): Jeg har ofte undret meg over hvor relativt enkelt og lettvent det er for Regjeringen å komme til Stortinget med forslag om betydelige endringer i statsbudsjettet, og i dette tilfellet i sosial- og trygdebudsjettet. Nå har sosialkomiteen i ukevis sittet sammen og behandlet rammebudsjettene for henholdsvis ramme 15 og 16, og det lyktes et flertall kun å flytte på ca. 34 mill. kr. Så opplever man i dag, i den foreliggende innstilling til St.prp. nr. 22, at Regjeringen i tolvte time får flertall for å øke utgiftene for ramme 15 med bortimot 1 milliard kr. Disse relativt store endringene i kapitlene skjer selv om Stortinget offisielt reviderte budsjettet så sent som i mai dette år. Jeg finner grunn til å stille spørsmålstegn ved om en ikke burde forvente en bedre budsjettkontroll også fra Regjeringens side – en kontroll staten er særdeles opptatt av når det gjelder ytre og eksterne offentlige etater.

Jeg viser ellers til proposisjonen, der det fremgår at de offentlige sykehusene har behandlet langt flere pasienter enn forutsatt i budsjettet for 2001 – ja, faktisk er behandlingen mer enn doblet i forhold til forutsetningene. Dette vil selvfølgelig i dag gi en underdekning i sykehusenes regnskap i forhold til både rammer og innsatsbasert finansiering.

Vi er alle glade for at pasientbehandlingen har økt, og det har også vist seg at ventelistene er blitt redusert noe det siste halvåret. Det er Fremskrittspartiets mening at staten må gå inn og dekke underskuddet ved de offentlige sykehusene hvis underskuddet kan dokumenteres å være et resultat av økt pasientbehandling. Fremskrittspartiet har også i innstillingen fremmet et forslag om dette. Akkumulerte driftsunderskudd for 2001 som Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ønsker at staten skal dekke, vil ikke få støtte fra Fremskrittspartiet. Tidligere pådratte underskudd ved fylkeskommunal sykehusdrift må fylkeskommunen selv som eier rydde opp i.

Til slutt viser jeg til en merknad fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet til kapittel 730, post 67, vedrørende palliativ behandling og generell smertebehandling i de offentlige sykehusene. Det er veldig positivt at den palliative behandlingen for mennesker i terminalfasen blir bedre utbygd, men det er også nødvendig å ha et tilbud om adekvat smertebehandling til andre pasientkategorier som har store problemer med vedvarende smerter dag og natt. Vi har dessverre kommet altfor kort i Norge med å få etablert smertebehandlingstilbud ved våre offentlige sykehus. Det må være et minimumskrav at både regionsykehus og sentralsykehus i løpet av relativt kort tid må få etablert smertebehandlingsavsnitt. Jeg vil også henstille til helseministeren at han tar opp dette problemet med Den norske lægeforening, slik at man kan få i gang en bedre opplæring av fastlegene i forhold til adekvat moderne smertebehandling. Det er tross alt i kommunene og i primærhelsetjenesten et flertall av disse pasientene er, som lider unødig i stillhet.

Til slutt tar jeg opp det forslaget fra Fremskrittspartiet som er inntatt i innstillingen.

Presidenten: John I. Alvheim har tatt opp det forslaget han refererte til.

Sigbjørn Molvik (SV): Disse sakene handler, som flere har vært inne på, om endringer på inneværende års statsbudsjett, og i alt vesentlig på overslagsposter i dette budsjettet. Så da skulle en kanskje tro at det var en sak med lite politikk i, men det er likevel et par punkter som det er grunn til å vie oppmerksomhet, fordi det kan stilles spørsmål ved hva som ligger bak tallene.

Det gjelder for det første kap. 2650, som viser en nedgang i sykepengeutbetalingene på i overkant av 1 milliard kr. Dette er det sjølsagt all grunn til å være fornøyd med. Men samtidig har det skjedd en økning i utbetaling av dagpenger sammenlignet med overslagsbevilgning for i år. Det samme har funnet sted når det gjelder sosialhjelp. Det er derfor grunn til å peke på de nære innbyrdes sammenhengene det ser ut til å være mellom disse tre ytelsene.

Når personer ikke lenger kan forsørge seg via arbeidsinntekt, vil en være avhengig av ytelser i en eller annen form, og da er sykepenger, dagpenger og sosialhjelp sentrale ytelser. Det vil også være slik at i perioder med høy

sysselsetting vil sykepengeutbetalingene også være relativt høye, mens dagpengeutbetalingene og sosialhjelpstelsene kan forventes å gå ned. Disse indre sammenhengene er etter vårt syn ikke godt nok kartlagt, og det vil være ønskelig med en nærmere kartlegging av disse sammenhengene, slik også saksordføreren var inne på i sitt innlegg.

Det andre området som opptar oss i SV, er nedgangen i stønad til enslige forsørgere, på kap. 2683. Her forventes det en reduksjon i overgangsstønad og utdanningsstønad på til sammen 109 mill. kr i forhold til det som er budsjettet. Proposisjonen fra Regjeringa gir ikke noe svar på hva denne nedgangen skyldes. Hvis det er slik at flere enslige forsørgere med barn over tre år er kommet i arbeid, er det sjølsagt all grunn til å glede seg over det. Hvis nedgangen derimot skyldes at flere har mistet retten til overgangsstønad, men ikke er blitt yrkesaktive, er vi i SV sterkt bekymret over en slik utvikling. Jeg vil i den sammenheng vise til de innstramminger som ble gjort i reglene for overgangsstønad til forsørgere med yngste barn over tre år, og som fikk full effekt fra 1. januar i inneværende år. Disse innstramminger var SV imot, nettopp fordi vi fryktet at de ville kunne føre til at folk mistet retten til stønad uten å ha kommet seg i arbeid.

Jeg vil også vise til en undersøkelse utført av Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring, NOVA, som viser at de fleste enslige forsørgere med barn over tre år har fått det vanskeligere nå enn tidligere. En nedgang i antall stønadsmottakere på 35 pst. fra i fjor til i år gir grunn til å spørre hva dette skyldes. Jeg frykter at mange av disse ikke er kommet i lønnet arbeid, men har mistet retten til stønad på grunn av de innstramminger som ble foretatt, og at disse nå er henvist til sosialhjelp. Hvis dette er riktig, er det en utvikling som burde bekymre alle, ikke bare oss i SV. SV vil derfor be Regjeringa om en nærmere redegjørelse for årsakene til den store nedgangen i antall mottakere av overgangsstønad og legge den fram for Stortinget.

I tråd med dette tar jeg opp det forslaget som Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har fremmet, og som er tatt inn i innstillingen på side 3.

Presidenten: Sigbjørn Molvik har tatt opp det forslaget han refererte til.

Ola D. Gløtvold (Sp): Bare noen korte merknader til disse to sakene.

Først til sak nr. 2, Innst. S. nr. 57. Driftsunderskuddet ved de offentlige sykehusene for 2001 kjenner vi ennå ikke helt tallene til, men det er helt klart at det blir et relativt stort underskudd. Jeg viser til det Dokument nr. 8-forslaget som jeg er med på å fremme sammen med representantene Asmund Kristoffersen, Bjarne Håkon Hanssen og Olav Gunnar Ballo. Jeg håper at vi skal kunne finne en løsning på dette. Jeg finner Fremskrittspartiets forklaring noe sær, at man kanskje skal være med på å dekke noe av utgiftene, men den utgiftsdekningen skal i hvert fall ikke gå til fylkeskommunen. Da mener jeg man får et frenetisk syn på hva fylkeskommunen er og skal

være for fremtiden. Det må være slik at utgiftsdekningen går til dem som har hatt utgiftene, og så får vi se hvordan det i tilfelle både skal regnes ut og utbetales.

Så til dette med innsatsstyrt finansiering. Vi er egentlig tilbake til budsjettbehandlingen som komiteen hadde i forrige uke, så jeg skal ikke ta så mye av det. Men sammen med Sosialistisk Venstreparti fremmet Senterpartiet i budsjettinnstillingen et forslag om å gå gjennom den innsatsstyrte finansieringen, se på utslagene av den, på hvordan innsatsstyrt finansiering kanskje fører til en behandlingseffekt som går på bekostning av de som er kronikere, og de som er svingdørspasienter, og at man får en form for «lønnsomme» pasienter som har førsterang, bevisst eller ubevisst.

Så noen korte merknader til sak nr. 3 på dagens kart om endringer i folketrygden. Det er flere som har kommentert at det er en sterk nedgang i sykepengeutbetalingen for 2001, og det er isolert sett svært gledelig. Vi får håpe at det har med gledelige realiteter å gjøre. Men det som vi ser, er at når f.eks. sykepengeutbetalingen går ned, øker andre ting, da gjerne dagpengeutbetaling og sosialhjelp. Som også representanten fra SV var innom, ønsker vi å se nærmere på disse sammenhengene og få en kartlegging av hvordan dette henger sammen, og hva man skal gjøre for å ha en bedre oversikt og også få mye bedre tilbud til de som rammes av denne rundgangen mellom sykepenger, dagpenger og sosialhjelp.

Så til slutt en merknad til endringer når det gjelder stønad til enslige forsørgere. Det er regnet med et mindreforbruk på 109 mill. kr når det gjelder overgangsstønad og utdanningsstønad for denne gruppen. Senterpartiet var svært skeptisk til de innstramminger som kom i reglene for overgangsstønad til forsørgere med barn. Vi ser nå at antall stønadsmottakere har gått ned med 35 pst. fra 2000 til 2001. Vi håper at Regjeringa vil komme tilbake med en redegjørelse om årsaken til den store nedgangen, og at vi får behandlet det på en skikkelig måte. Dessverre ser det ikke ut til at det blir noe flertall for et slikt forslag, men jeg vil allikevel, når Regjeringa er representert her, be om at man ser nærmere på dette forholdet.

Bent Høie (H): Jeg vil først henvise til innlegget fra representanten Åse Gunhild Woie Duesund, som også dekker Høyres standpunkter i disse to sakene.

Det er et forhold som jeg ønsker å kommentere ytterligere, og det er forslaget fra Fremskrittspartiet og merknadene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet knyttet til sykehusøkonomi og fylkeskommunens økonomi. Vårt standpunkt er at Regjeringa må komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett med en gjennomgang av helheten i sykehusbevilgningene sett i lys av de erfaringene man har med statlig overtakelse. Sykehusene skal ikke dra med seg underskudd inn i 2002, og det er bakgrunnen for at vi stemmer imot Fremskrittspartiets forslag, selv om vi har en viss sans for intensjonene i forslaget.

Når det gjelder merknadene fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, er det merknader som i hovedsak dreier seg om fylkeskommunens økonomi. Det er derfor dette

Dokument nr. 8-forslaget som disse merknadene dreier seg om, er sendt til kommunalkomiteen istedenfor til sosialkomiteen.

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg bare kort bemerke til representanten Alvheim at når han uttaler at det er viktig med budsjett disiplin, er det ikke vanskelig å slutte seg til det. Når det gjelder de postene som faktisk er budsjettstyrt, er det et klart overordnet ansvar for departementet å bidra til en god budsjett disiplin. Det ansvaret vil jeg være meg bevisst. Men jeg må minne om at de største postene som Stortinget i dag inviteres til å treffe vedtak om endringer i, dreier seg om overslagsbevilgninger hvor nettopp grunnlaget er et regelverk, og hvor det ikke er budsjetttrammen som er styrende. Her ligger utfordringen til en god budsjettering først og fremst i å gi stadig bedre anslag i den ordinære budsjettbehandlingen. Men i forhold til det jeg har merket meg at representanten Alvheim i andre sammenhenger har sagt om behovet for å gi sykehusene bevilgninger i forhold til den aktivitet de har, burde han med lett hjerte kunne slutte seg til de forslag som Regjeringen har fremmet på de punktene.

Jeg har for øvrig merket meg det som er sagt om behovet for satsing på palliativ behandling. Jeg vil vise til at Regjeringen i sitt budsjettforslag for 2002, som nå er vedtatt, nettopp har gått inn for en slik satsing. Det vil vi følge opp også i tiden som kommer.

Statsråd Ingjerd Schou: Jeg vil bare kommentere to forhold som var nevnt av representanten fra SV i forhold til stønadsutbetalinger. Jeg tror det er grunn til å si at jeg har merket meg de synspunkter som mindretallet har gitt uttrykk for. Jeg ser også at det er behov for å se de ulike velferdsordningene i sammenheng. Det ligger også faktisk til grunn for det arbeid som Regjeringen gjør på dette området.

Så til det som er tatt opp både av representanten fra SV og representanten fra Senterpartiet når det gjelder enslige forsørgere. Det er slik at stønadsordningen for enslige forsørgere ble lagt om nettopp for å stimulere enslige forsørgere til å ta utdanning eller lønnet arbeid. Stønadsbeløpet ble økt, mens den maksimale tiden man kan motta stønad ble redusert fra ti til tre år. Omleggingen av de stønadsordningene evalueres av SEFOS i Bergen. Et sentralt punkt her er nettopp i hvilken grad omleggingen har bidratt til å sikre enslige forsørgere bedre inntekter ved at flere tar utdanning og arbeid. Så langt tyder tallene på at omleggingen har stimulert til arbeid eller utdanning, og andelen enslige forsørgere i arbeid eller i utdanning var i 2000 76 pst.

Regjeringen vil komme tilbake til denne saken med en gjennomgang og vurdering av behovet for eventuelle endringer i regelverket når denne evalueringen foreligger første halvår 2002. Jeg har også merket meg at sosialkomiteen i innstillingen til budsjettet for neste år også vil avvente denne evalueringen og gjennomgangen.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Magne Aarøen (KrF): Liksom representanten Høie vil også eg kort kommentere dette med sjukehusøkonomi. Komiteen er veldig klar over at sjukehusa vil få eit underskot ved utgangen av året. Komiteen har i sine merknader delt seg i tre. Det største mindretallet, Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet, ynskjer på ein måte å dekkje inn underskotet i fylkeskommunen. Hjartet kunne godt følgt det ynsket, for etter alle dei åra eg har vore fylkeskommunepolitkar, veit eg at dei slit med økonomien. Men eg trur det er feil stad og feil budsjettpost til å ta opp den problemstillinga.

Framstegspartiet ynskjer å gå rett på og seie frå om at ein skal dekkje inn meirkostnadene som dei offentlege sjukehusa har som følge av aktivitet. Eg trur det er nyan-sar mellom desse synspunkta. Eg vil berre streke under at frå regjeringsspartias side er det ikkje nokon tanke om at staten ikkje skal betale for det dei skal dekkje eller skulle ha dekt, og det er heller ingen tanke om at helseforetaka skal starte med eit udekt underskot frå før 1. januar 2002.

Eg trur den rette vegen no er at Regjeringa i samband med revidert nasjonalbudsjett på ein grundig og skikkelig måte går gjennom dette og tek ei heilskapsvurdering av sjukehusløyvingane, der ein også ser på – så langt som tida tillèt det – erfaringa etter statleg overtaking. Så får dei kome tilbake til Stortinget med sine forslag og sine oppsummeringar i lys av dette.

Asmund Kristoffersen (A): Siden det ble gjort et poeng av noe som ikke var drøftet særlig i innstillingen, nemlig dette med sykehusenes opparbeidede underskudd, finner jeg grunn til en kort kommentar til to–tre av innleggene som har vært holdt her.

Når det gjelder Fremskrittspartiets forslag til dekning av underskudd som skyldes merbehandling, har jeg stor sans for det forslaget i seg selv. Men jeg tror det skal bli en meget vanskelig øvelse å finne ut av hva som eksakt skyldes merbehandling. Derfor har jo, som nevnt tidligere, jeg og flere andre fremmet et Dokument nr. 8-forslag som tar utgangspunkt i det regnskapsmessige underskudd ved sykehusdriften og driften av de øvrige spesialisthelsetjenestene, og legger det til grunn for Regjeringens og Stortingets behandling av dette underskuddet. Det er altså ikke av hensyn til fylkeskommunen som institusjon at vi gjør dette, men det er av hensyn til innbyggerne i de fylkene som har underskudd, og det gjelder sannsynligvis mange. Men det vil bare regnskapet vise. Derfor har vi holdt oss strikt til det.

Hvis det skal være slik at fylkeskommunene skal dra med seg et underskudd inn i framtiden som skyldes driften av spesialisthelsetjenesten, vil jo det måtte bety kutt i de oppgavene som nå ligger igjen i fylkeskommunene, f.eks. videregående skole, kultur og deler av samferdsel. Det synes vi i Arbeiderpartiet og vi som er forslagsstillerne, er veldig uheldig. Når det gjelder behandlingstidspunktet for en slik etterbetaling, er jo ikke det viktig. Revidert kan være et naturlig tidspunkt. Vi har hatt andre saker i Stortinget hvor en har lagt føringer fram mot revidert. Så det får jo vise seg når vedkommende komite skal ta fatt på arbeidet, på hvilket tidspunkt den ønsker å be-

handle dette. Det som er viktig å understreke, er at det av hensyn til helsetilbudet til innbyggerne er nødvendig at fylkeskommunene ikke drar med seg underskudd som skyldes sykehusdriften.

John I. Alvheim (FrP): Selv om representanten Asmund Kristoffersen innledningsvis prøvde å fortelle oss at det ikke var fylkeskommunens fremtid han tenkte på med dette Dokument nr. 8-forslaget som Arbeiderpartiet er med på, gikk jo hele hans innlegg ut på det stikk motsatte, at det var fylkeskommunens økonomi som var bekymringen fra Arbeiderpartiets side. Og det må Arbeiderpartiet ha lov til å ha bekymring for, i motsetning til oss i Fremskrittspartiet, som ikke er særlig opptatt av hvordan fylkeskommunens fremtid blir. Vi ville jo gjerne ha lagt ned fylkeskommunen her og nå, men det fikk vi da ikke til.

Det som er poenget vårt, er nemlig at staten selvfølgelig skal gå inn og dekke det underskuddet som fremkommer på grunn av økt pasientbehandling. Vi vet at man har behandlet ca. 2,5 pst. flere pasienter i år enn det som var forutsetningen i budsjettet, så det er åpenbart at noe må gjøres fra statens side, slik at ikke foretakene drar med seg dette underskuddet inn i den nye reformen.

Så kunne jeg tenke meg å stille et spørsmål til Arbeiderpartiet og SV, og for så vidt også Senterpartiet. Ved å stemme ned dette forslaget fra Fremskrittspartiet vil jeg tro at disse partiene for ettertiden, når vi skal behandle Dokument 8-forslaget deres, kommer i en noe problematisk situasjon. Hvis man nå stemmer ned dette forslaget, betyr det at staten *ikke* skal dekke det driftsunderskuddet for 2001 som kan knyttes opp mot økt pasientbehandling. Da har i tilfelle flertallet her i Stortinget et problem som man må løse på en eller annen måte, så det beste hadde vært om dette forslaget hadde blitt vedtatt. Da hadde vi i hvert fall sikret at sykehusene fikk dekket sine underskudd.

Presidenten: Asmund Kristoffersen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Asmund Kristoffersen (A): Nei, det går ikke an å trekke en slik konklusjon at om vi stemmer ned forslaget, så har vi pådratt oss et problem.

Vi synes, som jeg gjorde rede for i mitt innlegg, at innretningen på Fremskrittspartiets forslag er for smal. Jeg antar at Regjeringen, slik det gikk fram av Bent Høies innlegg her, vil komme tilbake til hvordan statens medvirkning skal være når det gjelder inndekning av opparbeidet sykehusunderskudd. Og da antar jeg at vi, enten i en slik sammenheng eller kombinert med behandlingen av det Dokument nr. 8-forslaget som er referert til tidligere, som omfatter en bredere innretning, får rik anledning til å stemme for de gode forslag som da måtte fremkomme.

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg har en liten kommentar til det som representanten Alvheim tok opp her.

Jeg synes at det siste innlegget til representanten Alvheim var en sterk understreking av at Fremskrittspartiet vil fylkeskommunen til livs, kanskje mer enn å gjøre opp regningen for driftsunderskudd ved sykehusene. Da blir dette noe frenetisk for meg, som jeg sa i det første innlegget. Jeg kan ikke se at det som Alvheim fremfører her, er så klinkende klart som han selv vil ha det til.

Så til dette at bl.a. driftsunderskudd som kan dokumenteres å ha sin grunn i økt pasientbehandling i 2001, skal dekket fullt ut. Er det ikke også slik at det er administrative kostnader bundet opp til sykehusbehandling, som kan regnes inn som driftsutgifter ved våre offentlige sykehus? Hvor skal disse bokføres f.eks.? I likhet med representanten Kristoffersen kan jeg ikke se at vi ved å stemme nei til forslaget fra Fremskrittspartiet i dag, som er så klart begrunnet i en spesiell retning, skulle være forhindret fra å dekke driftsunderskuddet for framtida. Det er ikke riktig, og jeg mener at vi har full anledning til å stå på kravene i forhold til det Dokument nr. 8-forslaget som er fremmet fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, og at det må gjøres opp på en slik måte at det er de som har hatt utgiftene, som får oppgjøret.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg hadde i utgangspunktet ikke tenkt å forlenge denne debatten, men Alvheim gav oss en direkte utfordring.

Grunnen til at SV ikke går inn på dette forslaget, er måten det er formulert på. Det er jo ikke slik at all pasientbehandling som skjer ved sykehusene, og all økningen i den behandlingen, nødvendigvis er et gode. Det vi har sett, er at det gjennom hele 1990-tallet gjennomgående har vært en betydelig økning av kostnadene knyttet til sykehusdriften, og da spesielt den somatiske delen av sykehusdriften i Norge, og at vi nå nærmer oss 35 milliarder kr i kostnader bare knyttet til somatiske sykehustjenester. Ser man på de midlene som nå går til de ulike helseforetakene, ser man jo at beløpene er enda høyere.

Slik formuleringen er i Fremskrittspartiets forslag, kan det jo virke som om enhver kostnadsøkning er et gode bare den er knyttet til sykehussektoren, og slik går det bare ikke an å tenke hvis man er opptatt av at man skal bruke midler på en hensiktsmessig måte i dette landet.

Jeg har nevnt det en rekke ganger tidligere, men vil gjenta det: Hadde man brukt midlene innenfor helsesektoren på andre, mer kostnadseffektive måter, hadde man sannsynligvis i hvert fall kunnet unngå en del av de økningene som vi ser nå. Derfor har også SV påpekt det betenkelige ved en del av kostnadsveksten.

I sosialkomiteen foreslo SV – og fikk støtte fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet – at man burde overføre midlene til reisekostnadene til de ulike helseforetakene, nettopp for å stimulere til nærhet i behandlingen for å unngå lange reiser. Det fikk vi altså ikke flertallet med på. Men det er et av flere eksempler på hvorfor man etter SVs, syn i stedet for å få stadig økte kostnader fordi flere reiser lenger – det absurde i det ser vi jo når det gjelder utenlandsbehandlinger, der man kanskje kommer opp i

flerdoblede behandlingstkostnader for til dels enkle tilstander – bør være mye mer opptatt av hele behandlingkjeden, og at behandlingen skjer nærmest mulig der brukeren bor, forutsatt at det er medisinsk forsvarlig. Det betyr økt satsing på sykestuer. Det betyr økt satsing på ambulerende spesialisttjenester, på utbygging av den psykiatriske behandlingen i de ulike kommunene – også når det gjelder barne- og ungdomspsykiatri, for mange unge må i dag reise altfor langt bort fra familien for å få behandling.

Det forslaget Fremskrittspartiet kommer med her, er bare en stimulering til økt kostnadsvekst, og Fremskrittspartiet burde, hvis de mente alvor med å ivareta befolkningens tarv på en god måte, i stedet ha gått inn for det forslaget som SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet har fremmet, nemlig om å foreta en gjeldssettling i fylkeskommunene for å sikre de andre virksomhetene som fylkene kommer til å ha ansvaret for fra 1. januar.

Presidenten: Før vi går videre i debatten, vil i hvert fall presidenten for sin del si at han synes han har fått en forståelse av hvordan de ulike partiene stiller seg til forslaget fra Fremskrittspartiet, så det er vel ingen grunn til å fortsette så veldig mye lenger.

Karin Andersen (SV): Jeg har allikevel behov for å få lov til å si tre ting.

For det første er det ingen grunn til å trekke de slutninger som Fremskrittspartiet gjør når det gjelder behandlingen som skal foretas i kommunalkomiteen. Det er mange flere forhold som også skal vurderes i denne saken, bl.a. administrative kostnader, dekning av underskudd i 2001 og underskudd påløpt før det. I tillegg er det forutsetninger som er lagt om at fylkeskommunene skal kunne drive sine oppgaver videre.

For det andre: Jeg synes det er trist å høre at Fremskrittspartiets aversjon mot fylkeskommunen til de grader skal få lov til å gå utover videregående skole, og jeg håper inderlig at regjeringspartiene Høyre og Kristelig Folkeparti er i stand til å se over denne aversjonen mot et forvaltningsnivå, og se at det her dreier seg om et av de viktigste strategiske virkemidlene vi har framover for å kunne berge både økonomi og næringsvirksomhet, nemlig videregående utdanning, og at det er det denne saken dreier seg om framover.

Og for det tredje: Hvis vi går til dagens innstilling på side 3, kap 731 Rikshospitalet, så står det:

«Komiteen har merket seg at høyning av kapitlet i all hovedsak skyldes akkumulert underskudd, som bør dekkes inn for å opprettholde sykehusets kapasitet.»

Ja, hadde Stortinget oppført seg slik overfor de fylkeskommunale sykehusene som de til enhver tid gjør overfor de statlige sykehusene, så hadde man ikke sittet med et slikt problem i dag. Og det hadde vært ønskelig at alle partiene som nå har sluttet seg til dette, også kunne slutte seg til en slik holdning når det gjelder dekning av utgifter til sykehusbehandling, uansett hvem som er sykehuseier.

Harald T. Nesvik (FrP): Etter de to siste innleggene fra representantene fra SV, er det i hvert fall helt åpenbart hva som er SVs bakgrunn for det Dokument nr. 8-forslaget som er fremmet. Det er jo fylkeskommunens fremtid. Ja, representanten Ballo stod til og med på talerstolen og sa at det ikke er all vekst innenfor pasientbehandlingen ved somatiske sykehus som er bra. Jeg tror at vi påtar oss en rolle her som vi helst ikke burde, for jeg er i hvert fall ikke i stand til å si at den eller den behandlingen som man gir på sykehus, ikke burde vært gitt på grunn av kostnadsveksten. Jeg forholder meg til at sykehusene er der for å behandle pasienter. Jeg forholder meg videre til at når en pasient mottar behandling på et somatisk sykehus, så er det fordi pasienten har behov for det, og at det er en vurdering som en lege har gjort. Så i den sammenheng er forslaget som Fremskrittspartiet har fremmet, viktig – at det er underskuddet som fremkommer på grunn av økt pasientbehandling, som bør dekkes.

Så var det vel representanten Karin Andersen som gikk til angrep på Fremskrittspartiet og oppfordret Regjeringen til ikke å høre på oss, i hvert fall ikke når det gjelder fylkeskommunens fremtid, for det vil gå utover de videregående skolene. Fremskrittspartiet ønsker en ny fordeling av oppgaver, der bl.a. fylkeskommunen ikke lenger er med. Men det tror jeg faktisk jeg skal overlate til kommunalkomiteen. Den debatten skal vi ikke ta her. Men det er faktisk veldig viktig at vi sender et signal over til Regjeringen, som Fremskrittspartiet har forsøkt i denne saken, når det gjelder forslaget om at underskuddet som er knyttet til økt pasientbehandling i 2001, skal dekkes. Hvis ikke tror jeg vi kan komme ut på ville veier. Representanten Gløtvold var vel i denne sammenheng inne på hva som skal dekkes og fylkeskommunens fremtid og den biten, men det er ikke det vi nå skal forholde oss til. Nå må vi forholde oss til den statlige overtakelsen av sykehusene og dekning av foregående års underskudd. Og det er veldig viktig å få på plass. Hvorvidt dette er kostnadskreven i fremtiden, er en helt feil problemstilling. Vi står overfor en overtakelse av sykehusene fra 1. januar 2002, og det er det opparbeidede underskuddet for 2001 som skal dekkes inn. Det er ikke det man snakker om i fremtiden. Og da kan ikke det være kostnadsdrivende.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 2 og 3.

(Votering, se sidene 1195 og 1197)

S a k n r . 4

Forslag fra stortingsrepresentant Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. desember 2001 (jf. Innst. O. nr. 14):

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide nye retningslinjer for reduksjon av pensjonsytelser til personer med langtidsopphold i kommunal eller fylkeskommunal institusjon som likestiller brukere i slike institusjoner.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1200)

S a k n r . 5

Forslag fra stortingsrepresentant Olav Gunnar Ballo på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. desember 2001 (jf. Innst. O. nr. 14):

«Stortinget ber Regjeringen om å vurdere grunnbeløpet i folketrygden og de mest vanlige tilleggene med sikte på å redusere behovet for supplerende sosialhjelp for trygdemottakere.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1200)

S a k n r . 6

Forslag fra stortingsrepresentant Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. desember 2001 (jf. Innst. O. nr. 14):

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at reduksjon av pensjonen til personer med langtidsopphold i kommunal eller fylkeskommunal institusjon ikke skal inntreffe før etter ett års opphold, og fribeløpet skal være minst kr 12 000.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1200)

S a k n r . 7

Forslag fra stortingsrepresentant Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. desember 2001 (jf. Innst. O. nr. 14):

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag for Stortinget om endringer i lov om folketrygd som gir pensjonister rett til sin fulle og rettmessige pensjon ved fylte 67 år uten avkorting for eventuelle øvrige inntekter.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1200)

S a k n r . 8

Innstilling frå kommunalkomiteen om forslag frå stortingsrepresentant Magnhild Meltveit Kleppa om at kommunane og fylkeskommunane blir tilført ekstra midlar for 2001 som fylgje av auka pensjonskostnader (Innst. S. nr. 72 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:19 (2001-2002))

Reidar Sandal (A) (ordfører for saka): Det har vore eit sterkt fall i aksjemarknaden tidlegare i år. Følgjene av det har vore mange. Kommunar og fylkeskommunar har også merka dei negative konsekvensane. Dei har fått ei tilleggsrekning på auka pensjonskostnader. Den utgjer om lag 3 milliardar kr.

Det er dette som er bakgrunnen for det forslaget som representanten Meltveit Kleppa har fremma, og som no er til behandling. Forslagsstillaren peiker på at kommunesektoren får behalde auka skatteinntekter på 1,7 milliardar kr. Dermed manglar om lag 1,3 milliardar kr som kommunane sjølve må dekkje. Meltveit Kleppa ønskjer at staten skal gi ei ekstraløyving på det sistnemnde beløpet.

Økonomien i mange kommunar og fylkeskommunar er pressa. Dersom meirkostnaden til pensjonar må dekkjast innanfor dei økonomiske rammene som låg føre ved behandlinga av budsjetta for 2001, vil det føre til reduksjonar i tenestetilbodet.

Kommunalkomiteen meiner at dei auka skatteinntektene i sektoren skal vere igjen i kommunar og fylkeskommunar. Regjeringa Stoltenberg la opp til at 1,7 milliardar kr, som var den stipulerte meirinntekta ved framlegginga av statsbudsjettet, skal tilfalle kommunesektoren.

I skriv til komiteen peiker kommunal- og regionalminister Solberg på at skatteinntektene for kommunar og fylkeskommunar også har auka etter 1. oktober. Dei er no ytterlegare oppjusterte med 1,2 milliardar kr og utgjer om lag 2,9 milliardar kr.

Fleirtalet i komiteen konstaterer at dei auka utgiftene til pensjonar som kommunesektoren har hatt i 2001, om lag er dekte inn som følge av auka skatteinntekter. Meirinntektene kan brukast til å finansiere dei auka pensjonskostnadene. Med bakgrunn i dette forholdet skulle det derfor ikkje vere behov for noka ekstraløyving for 2001.

Mindretalet i komiteen peiker no på at kommunesektoren treng ytterlegare 0,5 milliardar kr for å dekkje dei auka kostnadene til pensjon, og viser til notat frå Kommunenes Sentralforbund. Det blir fremma forslag om ei tilleggsløyving på 0,5 milliardar kr på statsbudsjettet for 2001.

Mindretalet viser til notatet frå Kommunenes Sentralforbund der ein meiner at realverdien av inntektene i kommunesektoren i 2001 framleis er om lag 0,5 milliardar kr lågare enn det som blei stipulert i revidert nasjonalbudsjett.

Eg vil peike på at Kommunenes Sentralforbund ikkje har teke kontakt med Stortinget for å fremme krav om slik ekstraløyving som mindretalet no foreslår.

Vurderinga av saka som kommunal- og regionalministeren har gitt, er utarbeidd etter at notatet frå Kommunenes Sentralforbund av 19. november 2001 låg føre. Eg legg til grunn at alle relevante moment er tekne omsyn til, inkludert innhaldet i det sistnemnde notatet. Fleirtalet i komiteen kan ikkje sjå bort frå den framstillinga og det talmaterialet som Regjeringa har presentert for Stortinget.

Den saka som vi no behandlar, gjeld auka pensjonsutgifter i 2001. Arbeidarpartiet meiner det er funne ei tenleg løysing i saka gjennom tilrådinga frå komiteen. Det inneber derimot ikkje at den økonomiske situasjonen for kommunar og fylkeskommunar er problemfri. Det finst ein ubalanse i kommuneøkonomien. Derfor meiner Arbeidarpartiet at Regjeringa bør utarbeide ei oversikt

over den og komme tilbake til Stortinget med tiltak for å rette opp ubalansen. Eg viser i den samanhengen til merknadene våre i komiteinnstillinga om budsjettet for neste år.

Auka pensjonsutgifter vil truleg skape problem i kommuneøkonomien også neste år. Eg legg derfor til grunn at Regjeringa følgjer utviklinga nøye og kjem tilbake til Stortinget med ein grundig gjennomgang av saka i revidert nasjonalbudsjett for 2002.

Eg vil med dette tilrå den innstillinga som ligg føre frå komiteen.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) (leiar for komiteen): Det er den økonomiske situasjonen generelt i kommunar og fylkeskommunar og dei manglande moglegheitene ein dermed har til å ta uventa kostnader, som gjer at eg har funne det nødvendig å fremma dette forslaget, og det er fordi det her er snakk om pensjonskostnader som må dekkjast inn. Då den økonomiske situasjonen er som den er, vil ei slik inndekking gå ut over andre utgifter, det vil gå ut over tilbod til barn, unge og eldre.

Det heiter i forslaget mitt:

«Den økonomiske situasjonen skulle vore såpass robust at både kommunar og fylkeskommunar kunne dekkja svingingar i utgiftene. Når dette ikkje er tilfelle utan at det må kuttast i tenestetilbodet, må Regjeringa og Stortinget gripa inn.»

Det er ein ubalanse, det veit vi alle, mellom dei oppgåvene som kommunane i dag har, og dei midla som er til disposisjon. Difor har òg mange kommunar vendt seg både til departementet, vil eg tru, og til Stortinget, i den situasjonen dei no er komne opp i. Eit av breva er frå Glåmdal Regionråd. Dei fortel at når kjøpekrafta i Kommune-Noreg blir høgare en føreset i statsbudsjettet, blir dette gjenstand for nøye vurdering og – slik ein kommune ser det – «alltid inndratt». Når det motsette er tilfellet, må det – nok ein gong slik ein kommune ser det – eit svært stort påtrykk til før ein i det heile er villig til å vurdere problemstillinga. Dei viser òg til kva som skjedd på slutten på 1980-talet. Premiane til KLP vart sette ned i fleire omgangar. Konsekvensen av dette var at staten i neste omgang reduserte sine overføringar til kommunane i statsbudsjettet. Dei bed om at den same metodikken òg blir nytta denne gongen. Dei kallar det ein truverdig og heilskapleg politikk.

Det siste eg har registrert på kommunesektoren, er at eit samrøystes formannskap i Stavanger har gjort vedtak om å be staten bidra til å dekkja desse uventa kostnadene, og det er etter initiativ frå Arbeidarpartiets gruppeleiar i Stavanger. Det er altså eit samrøystes vedtak.

Så til situasjonen i Kommune-Noreg, som Reidar Sandal ryddig har gjort greie for. Stoltenberg-regjeringa oppjusterte skattar og inntekter med 1,7 milliardar kr. Bondevik II-regjeringa føretok ei ytterlegare oppjustering med 1,2 milliardar kr til, dvs. at det er meirinntekter på 2,9 milliardar kr. Så går det òg tydeleg fram av eit svar frå Finansdepartementet på spørsmål nr. 153 frå Senterpartiets stortingsgruppe og av brev til komiteen frå statsråd Solberg at det ikkje er alle kommunane som får

like stor del av desse inntektene. Slik er fordelinga sjølv om ein har inntektsutjamning. Så har KS påvist i eit brev – det er innteke i innstillinga, så eg refererer ikkje det, det er teke inn i ein merknad frå mindretalet – at uansett auka skatteinnngang er det her eit meirbehov på 0,5 milliardar kr for 2001.

Når det gjeld situasjonen i 2002, er eg glad for at både den førre og den noverande regjeringa varslar ein gjennomgang av den, og at ein vil gi melding tilbake til Stortinget i samband med revidert nasjonalbudsjett. Det støttar heile komiteen opp om.

Det det handlar om no, er ei løysing for 2001. Det har heile hausten blitt sagt mykje frå denne talarstolen både frå Arbeidarpartiet, frå regjeringspartia og frå oss andre om behovet for eit trygt og inkluderande oppvekstmiljø, om behovet for ei verdig omsorg og òg om behovet for dei midlane som skal til i ein slik samanheng. Eg finn det passande å sitera eit ordtak som lyder slik: «Hvor viljen er til stede, finnes alltid en vei.»

Det å vedta eit forslag i dag om å løyva 500 mill. kr ekstra til kommunesektoren, fordelt med 360 mill. kr til kommunane og 140 mill. kr til fylkeskommunane, ville openbert ikkje auka aktiviteten i Kommune-Noreg. Det ville openbert ikkje gitt press i økonomien. Det ville heller ikkje hatt så svært mykje å seia for oljefondet, der ein ikkje har brukt midlar i samsvar med budsjettet i 2001. Men det ville gitt mange kommunar i dette landet moglegheit til å betra situasjonen på høgst nødvendige område, som fleire lærarar, fleire sjukepleiarar, støttekontaktar og tilrettelagd undervisning. Det ville gitt fleire funksjonshemma og foreldre til funksjonshemma moglegheit til ein betre og tryggare kvardag. Kanskje kunne ein òg håpa at det for nokon hadde hatt innverknad i forhold til nivået på barnehageprisar og på eigendelen i SFO.

Det er trist å konstatere: Fleirtalet ville ikkje. Det var ikkje vilje. Senterpartiet og SV har her peika på ein veg, men vi har dessverre ikkje fått fleirtalet med oss.

Eg tek med dette opp mindretalsforslaget frå Senterpartiet og SV.

Presidenten: Magnhild Meltveit Kleppa har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Karin Andersen (SV): Det er noen gledelige ting i denne saken. Det ene er at det har vært en såpass stor skatteinnngang som kommunesektoren får lov å beholde. Det er veldig nødvendig. En kan jo tenke seg hvordan det hadde sett ut hvis det ikke hadde skjedd.

Så er det fra flertallets side også en erkjennelse av at det er en stor ubalanse i kommunesektoren, som det også er blitt sagt fra talerstolen i dag fra Arbeidarpartiet. Det er en positiv ny vri som vi forventer oss mye av når saken skal få sin endelige behandling i revidert nasjonalbudsjett. Det å gi en tilleggsbevilgning i dag vil ikke på noen måte vanskeliggjøre den gjennomgangen som skal foretas i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Det vil bare være en annen forutsetning som ligger til grunn, at kommunesektoren har fått dekt noen flere av sine

udekkede utgifter. Det vil man sjølsagt måtte ta hensyn til i en slik gjennomgang.

På den andre sida vil det for kommunesektoren åpenbart innebære enda større problemer ikke å få denne tilleggsbevilgningen nå. Man kan ikke unnlate å ta hensyn til de realitetene som ligger i de bevilgningene man allerede har fått. Ingen vet hva som vil komme i revidert nasjonalbudsjett. Det gis noen løfter og noen henvisninger til at det skal komme økninger, men jeg tror de fleste kommuner vet at de må se summen før de kan begynne å bruke den, og at de vil være forsiktige med å legge for mye i de løftene som er gitt i dag.

En slik løsning som mindretallet har skissert, vil derfor være en stor fordel for kommunesektoren og for de oppgavene den har – som er utgangspunktet for saken – og vil ikke vanskeliggjøre verken Regjeringens eller Stortingets arbeid med den store gjennomgangen som skal foretas til våren. Det er derfor trist at det ikke vil bli flertall for forslaget.

Vi har merket oss de løftene som er gitt med hensyn til gjennomgangen til våren, og vi vil følge med, slik at de forutsetningene som er lagt til grunn, da blir oppfylt.

Per Sandberg (FrP): Det vi i bunn og grunn egentlig debatterer, er et tariffavtalespørsmål – hvorvidt kommunene skal tilby en egen pensjonsordning i det hele tatt.

At de aller fleste kommunene overlater til Kommunenes Sentralforbund å forhandle om tariffavtaler, er – prinsipielt og praktisk – kommunenes eget problem. Fremskrittspartiet mener at det både er mulig og ønskelig at hver enkelt kommune forhandler for seg. Det ville ha avdekket den dynamikken som er i et fritt arbeidsmarked, og bidratt til en differensiering av lønn og pensjons-goder.

Når kommunene først har satt seg i den situasjonen at de tilbyr pensjonsordninger, er det fritt opp til kommunene selv å velge om de skal opprette egne pensjonskasser eller tilslutte seg KLP eller private forsikrings-selskaper. At kommuner som frivillig har tilsluttet seg KLP, og som frivillig har inngått avtale om regulering av premiebetalingen, nå får en ekstraregning, påkaller prinsipielt ikke andres oppmerksomhet. Et eventuelt ekstra tilskudd til kommunene for å dekke denne ekstraregningen, slik det her er foreslått, fratar egentlig kommunene ansvaret for egen økonomi. De kommunene som imidlertid har vært våkne, og som har andre ordninger, skal altså ikke få noe av dette tilskuddet.

Jeg må få si at denne såkalte ekstraregningen tross alt er svært liten i forhold til en kommuneøkonomi på over 200 milliarder kr. Jeg har sett private selskaper greie å foreta større omstillinger, for å si det slik. Og jeg er heller ikke enig i de argumentene som går på at denne regningen er «uventet». Den burde kommunene selvfølgelig ha tatt høyde for i sine tidligere budsjetter og regnskaper. Denne ekstraregningen vil over tid formodentlig motsvares av et ekstraordinært, lavere premiegrunnlag, når man får større oppgang i de verdipapirer og aksjer som pensjonsselskapene har i sin portefølje. Og hvis så skjer, tror jeg ikke vi vil motta et unisont krav eller ønske fra Kom-

mune-Norge om å få lov til å betale tilbake penger til staten.

Staten bør gripe inn når kommunene har satt seg i en slik situasjon. Det er Fremskrittspartiet enig i. Men da må vi gjøre grep som gjelder de primær oppgavene som kommunene tross alt har, og som er lovpålagt. Vi må endre finansieringssystemet for de lovpålagte oppgavene – slik Fremskrittspartiet foreslår.

Reidar Sandal (A): Eg føler behov for å rette opp ei openberr misforståing.

Representanten Sandberg framstilte det slik at dei 2,9 milliardar kr som kommunesektoren får behalde i 2001, og som dei kan bruke til å dekkje auka pensjonskostnader, berre skulle kome dei til gode som har pensjonsordning i KLP. Han uttrykte seg på ein slik måte at ein kunne oppfatte budskapet hans slik.

Eg vil for ordens skuld berre gjere oppmerksom på at dei auka skatteinntektene – i den storleiken som eg nemnde – går til kommunane, uavhengig av kva slags pensjonsordning dei har.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg finn òg grunn til å gjera merksam på at når det gjeld mindretalsforslaget om ei tilleggsøyving på 500 mill. kr til kommunane og fylkeskommunane, går det fram av måten dette forslaget er formulert på, at dette skal løyvast under kap. 571 og kap. 572, rammetilskot til kommunar og fylkeskommunar, under posten Innbyggjartilskot/utgiftsutjamning.

Det blir heilt feil, slik som representanten Per Sandberg her framstiller det, at dette er ei ekstraløyving som går til dei kommunane som er medlemmer av KLP. Dette er meint å gå på rammene til alle kommunar. Det betyr òg at dei kommunane som ikkje har hatt utgifter direkte til ekstra pensjonskostnader – for dei finst – sjølvsagt får moglegheiter til å bruka desse midlane på ein annan måte.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8. (Votering, se side 1200)

S a k n r . 9

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om endringer på statsbudsjettet for 2001 under kapitler administrert av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (Innst. S. nr. 53 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 13 (2001-2002))

Rolf Reikvam (SV) (komiteens leder og ordfører for saken): Jeg er litt usikker på om jeg er imponert eller forundret over det engasjementet som Høyre har vist i denne saken – det engasjementet som regjeringspartiet har vist for å prøve å hindre en bevilgning til flere studentboliger. Nå er ikke dette stedet for å gi uttrykk for min tvil, men jeg er iallfall litt usikker på om jeg er imponert eller forundret.

Flertallet kommer nå til å omfordele 26 mill. kr til flere studentboliger. Dette gjør vi fordi vi vet at disse 26 millionene kan brukes inneværende år. Jeg vil gjerne

understreke: Vi vet at det er mulig å bruke disse pengene inneværende år.

Det er ganske mange studentboligprosjekter som ikke kom med på prioriteringslisten til departementet da de fordelte årets bevilgninger. Flere av prosjektene er startet opp, man holder på å bygge, slik at de 26 millionene kan brukes inneværende år. De kan overføres til de samskipnadene som står på prioriteringslisten, som er klare til å få tilskudd.

De faktiske forhold er at den bevilgningen som Stortinget vedtok til studentboliger i år, har rukket til ca. 911 boliger. Det er situasjonen – 911 boliger. Stortinget har tidligere vedtatt at vi skal ha som mål å bygge 1 000 boliger hvert år i fem år, slik at vi i løpet av en femårsperiode skal greie å bygge 5 000 nye studentboliger. Det viser seg at den bevilgningen som vi la inn i år, ikke rekker til det antall boliger som vi hadde forutsatt. Det skyldes flere forhold. Det skyldes at byggekostnadene har økt, det skyldes at flere boliger er bygd i områder med høye kostnader, slik at vi ikke nådde måltallet på 1 000, men stoppet på 911.

Samtidig vet vi at det på en del budsjettposter som ligger under Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets budsjett er mindre forbruk i forhold til budsjettet. Eksempelvis brukte vi 200 mill. kr mindre til stipend enn det vi hadde forutsatt. Dette skyldes bl.a. at det ble færre studenter. Det kan også skyldes andre ting, men iallfall at det ble færre heltidsstudenter.

Komiteen ser at vi ikke når de politiske målene vi har satt oss. Likevel har vi muligheter til det, fordi prosjekter er på gang og fordi pengene som er bevilget til andre områder, ikke har blitt brukt. Så blir det en politisk kamp ut av det. Det forundrer meg at det kunne bli en politisk kamp. Egentlig burde den politiske kampen handlet om at vi ikke klarer å realisere de målene vi setter oss, når vi behandler stortingsmeldinger og når vi ellers har våre 17. maitaler. At vi ikke får til det, burde den politiske kampen dreid seg om, og ikke om at vi nå klarer å nærme oss de målene som vi har satt oss.

I og med at vi kan bruke pengene på årets budsjett, og i og med at de ulike samskipnadene har prosjekter som er i gang, er dette et godt forslag. Det er et riktig forslag, og vi nærmer oss det politiske målet om 1 000 boliger som Stortinget har satt og vedtatt.

Så et lite apropos til slutt: Hvis det er frykten for prispress, inflasjon eller rentestigning som ligger til grunn for Høyres frykt i denne saken, tror jeg at vi kan berolige Høyre i forhold til det. Disse 26 millionene som flertallet nå vedtar å bruke, vil ikke øke aktivitetsnivået de siste månedene. Man vil omfordele fra private lån. Samskipnadene har vært ute på det private lånemarkedet for å finansiere disse boligene, som dermed ville ha blitt vesentlig dyrere enn de blir om man går inn med statstilskudd allerede nå. Dette vil sannsynligvis rekke til 60–70 boliger, avhengig av hvor de kommer, og det er et veldig godt tilskudd til den boligmassen som skal stilles til disposisjon til studenter. Så jeg er glad for at flertallet står bak et forslag om å omprioritere disse 26 millionene til studentboliger.

Vidar Bjørnstad (A): Arbeiderpartiet støtter saksordføreren med hensyn til innstillingen og begrunnelsen. Jeg håper Regjeringen ikke er sendrektig, men viser handlekraft i forhold til å utnytte de ytterligere midlene til studentboligprosjekter. La meg likevel få gi en merknad til et annet forhold knyttet til denne proposisjonen.

Regjeringen har bl.a. foreslått å redusere posten morsmålsopplæring for språklige minoriteter med i underkant av 30 mill. kr på grunn av mindre behov i inneværende år, som vi slutter oss til. Men det står litt i motstrid til statsrådets krisemaksimering av bl.a. Arbeiderpartiets forslag om å justere beløpet ned med i overkant av 10 mill. kr for neste år med bakgrunn i de samme begrunnelser og opplysninger som er gitt fra Regjeringen. Det er altså en post på vel 700 mill. kr. Det betyr at det for neste år blir bevilget mer enn det brukes i inneværende år. Jeg vil benytte anledningen til å gi statsråd Clemet det råd at hun i første halvdel av 2002 faktisk gir støtte til behov på dette området etter gjeldende satser, og at hun eventuelt kommer tilbake i revidert budsjett hvis det viser seg at anslaget ikke holder.

Søren Fredrik Voie (H): Representanten Rolf Reikvam må minst være tryllekunstner hvis han skal greie å bygge studentboliger for 27 mill. kr fra 18. desember til 31. desember 2001. Det som representanten Reikvam ikke sa fra Stortingets talerstol, var at han når det gjelder budsjettet for 2002, hvor man har mulighet til å få bygd studentboliger i et ubegrenset antall, foreslo å kutte bevilgninger til bygging av studentboliger med det samme beløp.

Før jeg kom med i denne forsamlingen, hadde jeg visse illusjoner om Stortingets profesjonalitet, ryddighet og verdighet. Etter knappe tre måneder som stortingsrepresentant er flere av mine illusjoner allerede borte. En av årsakene er det forslaget som Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet og Fremskrittspartiet står sammen om i denne saken.

Etter å ha skapt årets mest samrørende allianse mellom bl.a. SV og Fremskrittspartiet og møtt betydelig motbør og irritasjon over resultatene av sine budsjettkutt innenfor morsmålsundervisning, eksamensordning, studentboliger, landslinjer og IKT, prøver nå de samme partiene med kreativ bokføring og klare brudd på Stortingets bevilgningsreglement å reparere noen av de mest uheldige utslagene av sine egne vedtak. Flertallet ser ut til glatt å overse klare anbefalinger fra både departementet og Stortingets konstitusjonelle kontor om at denne type forslag som her foreligger, ikke bør fremmes.

Som tidligere lektor i skolen, med undervisningskompetanse bl.a. i økonomiske fag, kan jeg ikke unnlate å påpeke at noe av det første kommende økonomer lærer, er at lover, regler og forskrifter skal overholdes. Uten dette på plass vil ethvert økonomisk regnestykke stå til stryk. Det som flertallet her presterer, ville følgelig i skolesammenheng blitt vurdert som ikke bestått. Det er et paradoks at det samme flertall er med på å styre norsk skolepolitikk.

For Fremskrittspartiets del kan jeg forstå forslaget, for slik jeg oppfatter det, er Fremskrittspartiet uenig både i

det vedtatte budsjettssystem og i bevilgningsreglementet. Allikevel bør et flertallsvedtak i Stortinget etter min vurdering respekteres.

Jeg beklager at de øvrige partier, som utgjør flertallet, og spesielt Arbeiderpartiet, er med på dette. Selv om det er lite sannsynlig i overskuelig fremtid, kan vi ikke helt utelukke at Arbeiderpartiet vil kunne komme tilbake i regjeringskontorene en gang. Da tviler jeg sterkt på at de vil like den praksis de nå selv er med på å innføre, og jeg er forundret over at ikke presidenten i dette tilfellet utøver sin rettleiingsplikt overfor Stortinget.

Uansett hvor mye flertallet bryter bevilgningsreglementet, og uansett hvor mye man prøver å pynte på allerede foretatte kutt i budsjettet for 2002, har man allerede fått demonstrert hvor lite gjennomtenkt og overveid deres egne forslag var. Dette klarer man ikke å bortforklare med kreativ bokføring og prokuratorknep. På den annen side: Flertallet får trøste seg med fjellvettregelen om at det er ingen skam å snu. På en måte er det jo en kollektiv retrett flertallet her gjennomfører, allerede før deres egne vedtak for 2002 er innført og gjennomført.

Jeg tar herved opp det ene mindretallsforslaget, forslag nr. 1.

Presidenten: Søren Fredrik Voie har tatt opp det forslag han refererte til.

Arne Sortevik (FrP): Etter denne salven fra Høyre er det en økonom utdannet ved et norsk lærested som skal forsøke seg på noen resonnementer.

Det er tydelig når man hører på Høyres fraksjonsleder i komiteen, at den politiske sorgreaksjonen som vi opplevde for nøyaktig én uke side da denne komiteen behandlet sin flertallsinnstilling, holder seg godt. Jeg registrerer også at den blir ivrig supplert av sterke innlegg fra statsråden, som vi skal komme tilbake til i andre sammenhenger.

I likhet med andre nye representanter i denne sal har undertegnede undret seg litt over avslutningen av budsjettbehandlingen i landets nasjonalforsamling. Vi har nå drevet nærmest med finmasket trål gjennom en rekke komiteehandlinger av en rekke budsjetter, faktisk ned på under millionkronersnivået, og vi kommer altså til den avsluttende behandling hvor kartet tilpasses terrenget i form av en rekke slike salderinger på inneværende års budsjett, hvor milliardene egentlig flagrer, dvs. stort sett blir de påvist, men de får stå uberørt av de aller fleste.

Det er vel slik at vi bør ha et kraftig sideblikk på en av de sakene som kommer til behandling i morgen, nemlig Innst. S. nr. 73 fra finanskomiteen, hvor man ser på totaliteten i dette. Det er vel også slik at vi kanskje skal ta frem regnemaskinen og se på regnestykkene i innstillingene fra den enkelte komite når det gjelder hvordan det økonomiske bildet innen rammeområdet for den enkelte komite, som på denne måten avsluttes, egentlig ser ut. Og hvis man da bruker kalkulatoren – selv om eksamen er noen år tilbake i tid – ser det faktisk ut som om det både ut fra Innst. S. nr. 73, om samlet saldering, og Innst. S. nr. 53 fra denne komiteen, som vi behandler her

og nå, faktisk er økonomisk handlingsrom for dem som vil bruke det.

Fremskrittspartiet står sammen med Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet i en flertallsinnstilling, som vi fortsatt skal være med i når vi senere voterer. Vi har også egne forslag som jeg nå tar opp igjen, forslagene nr. 2, 3 og 4. Og når vi har det, er det bl.a. også med et sideblikk på bevilgningsreglementets § 7 og på det som tidligere har vært utøvet av praksis innenfor det reglementet som vi riktignok har vært mot innføringen av og videreføringen av, men som vi også mener det er handlingsrom innenfor regelverket knyttet til.

Jeg har latt meg fortelle at tidligere regjeringer faktisk også har brukt denne anledningen til i innspurten å gjøre en god del endringer og påplussinger, så budsjettkartet tilpasses det økonomiske terrenget.

Fremskrittspartiet har hatt ønske om å bruke dette økonomiske handlingsprogrammet og spesielt bruke bevilgningsreglementets § 7 b, hvor man altså kan bruke uttrykket «kan overføres» for å sikre at andre bevilgninger der Stortinget finner bruk av stikkordet «påkrevet for å oppnå best mulig resultat av vedkommende bevilgning», faktisk kommer til anvendelse for våre formål, nemlig innenfor kap. 282, Privat høyskoleutdanning, hvor vi gjerne vil øke bevilgningene – det gjelder Lånkassens område, hvor vi også ønsker å øke bevilgningene, og det gjelder forslagene nr. 3 og 4, henholdsvis private skoler og folkehøgskoler, hvor vi ikke vil inndra midlene, men gjøre det mindre forbruket inneværende år tilgjengelig ved å bruke tilføyelsen «gjøres overførbare».

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Arne Sortevik har tatt opp de forslag han selv refererte til.

Arne Lyngstad (KrF): Innstillingen fra flertallet i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen i dag er ganske eiendommelig, hovedsakelig av to årsaker. For det første er innstillingen eiendommelig fordi flertallet vil øke bevilgningen i 2001, som de selv mener det ikke er behov for i 2002, jf. kuttene i Budsjett-innst. S. nr. 12, vedtatt i forrige uke.

Da lurer jeg på om bl.a. komitelederen kan fortelle meg hva det er, nå like opp under jul, som tilsier at vi bør bruke mer penger på studentboliger, mens flertallet går imot det i 2002. Mener representanten Reikvam at flertallet ikke visste hva de gjorde da de vedtok budsjettsummen for 2001 når det gjelder studentboliger, og bekreftet det i revidert nasjonalbudsjett? Det er litt eiendommelig at det som er så viktig i 2001, ikke er viktig i 2002. Det samme kan vi lese i Innst. S. nr. 73 fra finanskomiteen, som skal behandles i morgen, og hvor det samme flertallet og de samme partiene foreslår å øke bevilgningene til IKT med 15 mill. kr, mens man kutter tilsvarende i 2002. Hva er det som får flertallet til å tro at behovet er mindre i 2002? Det samme gjelder bevilgningen til NORDUnet.

Det andre som er eiendommelig, er selvfølgelig at det her fremmes forslag som etter min mening er i strid med det bevilgningsreglementet vi har. Min konklusjon er at flertallets opptreden og vedtak med hensyn til budsjettet for 2002 har blitt så vanskelig at en må ty til ekstrabevilgninger i 2001 for å puste videre.

Til slutt: Jeg mener at denne saken også illustrerer et annet forhold – behovet for å se flere budsjettår i sammenheng. Jeg tror at tiden nå kan være inne for å diskutere flerårige budsjett. Det er egentlig det Stortinget i dag gjør.

Trine Skei Grande (V): Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet vedtok sammen med Fremskrittspartiet en rekke kutt på bl.a. studentboliger, morsmålsopplæring, landslinjer mv. i budsjettet for 2002. De samme partiene forsøker nå å bortforklare noen av disse kuttene ved å bevilge disse pengene på 2001-budsjettet. Det er merkelig at de partiene som for ca. en uke siden vedtok å kutte bevilgningene til studentboliger med 26 mill. kr, nå plutselig vil bevilge de samme pengene for 2001-budsjettet, helt på slutten av året.

Ut fra tidligere debatter er kanskje min statsvitenskapsbakgrunn ikke helt relevant, men jeg er ikke helt sikker. Jeg har som fersk representant prøvd å lese meg til hva det er som er reglene for handlinger her i salen, og noen av de momentene jeg har kommet fram til, er som følger: Departementet skriver bl.a. i sitt brev:

«Finansdepartementet legger til grunn at de foreslåtte tilleggene under kap. 240 post 70 og kap. 270 post 75 ikke vil kunne benyttes i inneværende budsjetttermin. Forhøyelsen av bevilgningene vil da være i strid med bevilgningsreglementet § 4 første ledd.»

Stortingets konstitusjonelle kontor bekrefter dette i sitt brev:

«Ut fra merknadene i utkastet til innstilling, kan vi vanskelig se at de foreslåtte bevilgningene vil kunne komme til utbetaling inneværende år, og forslagene bør derfor ikke fremmes.

Videre finner vi det prinsipielt betenkelig å bevilge penger for inneværende år og gjøre dem overførbare til neste år, samtidig som Stortinget er i ferd med å saldere budsjettet for neste år.»

Dette bekrefte igjen i Innst. S. nr. 174 for 2000-2001, en evaluering av Stortingets budsjettreform, der utvalget skriver:

«Utvalget vil vise til at det ved innføringen av et system for bindende rammer for den videre behandling om høsten for neste års budsjett, er det viktig at systemet ikke blir svekket ved at bevilgninger som først kommer til anvendelse neste budsjettår blir bevilget utenfor rammesystemet i nysalderingen for inneværende års budsjett. Problemstillingen oppstår når de bevilgede midlene kan overføres til neste år, f.eks. ved at budsjettposten påføres stikkordet «kan overføres».

Utvalget vil peke på at selv om en bevilgning påføres stikkordet «kan overføres», gir dette ikke unntak fra prinsippet om realistisk budsjettering som innebærer at bevilgningen ikke skal settes høyere eller lavere

enn det som antas å bli den faktiske inn- eller utbetaling for vedkommende termin. Dette er også påpekt av Riksrevisjonen flere ganger i de konstitusjonelle ansegnelsene.»

54 mill. kr høres kanskje ikke så mye ut, men det er heller ikke poenget. Det ble 54 mill. kr i år. Hva blir det neste år? Den type budsjettering kan etablere en ny praksis når det gjelder budsjettering, som kan undergrave hele budsjettssystemet. Det er interessant å se at stortingspresident Jørgen Kosmo i Dagens Næringsliv i går hevder at det er helt i orden med slik budsjettering i år, fordi beløpet bare er 54 mill. kr. Det er vel neppe særlig prinsipielt. Hvor vil flertallet i Presidentskapet at grensen skal settes – er det i orden med 54 mill., med 100 mill., med 1 milliard eller med 10 milliarder? Det hadde vært veldig interessant om representanter for flertallet i denne saken hadde opplyst hva de mener grensen er, og hvordan den tydelig skal defineres. President Kosmo mener heller ikke det er nødvendig å følge Budsjettreformutvalgets innstilling, nemlig at det er nødvendig å fravike bevilgningsreglementet i slike situasjoner. Utvalget skriver i sin innstilling:

«I de tilfellene der det likevel vedtas bevilgninger på inneværende års budsjett som høyst sannsynlig helt eller delvis vil komme til anvendelse på neste års budsjett, vil utvalget anbefale at det først gjøres eksplisitt vedtak om å fravike bevilgningsreglementet § 4 før slikt bevilgningsvedtak fattes ...»

Flertallet mener tydeligvis heller ikke det er nødvendig å følge denne innstillingen, sjøl om innstillingens tilråding, med unntak av Fremskrittspartiets medlem, var samstemmig. Det Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet mente én gang, er tydeligvis ikke så viktig nå lenger, for som Kosmo sier det sjøl: «Det dreier seg om noen ganske få millioner kroner ...»

Det opposisjonen her prøver å gjøre, er dessverre ikke annet enn å forsøke å kamuflere de usosiale kuttene man vedtok i budsjettet for 2002, kutt som bl.a. rammer velferdstilbud til studenter, morsmålsopplæring for innvandrerelever og landslinjer. Situasjonen blir ikke bedre av at opposisjonspartiene med dette bryter budsjettreglementet, og på den måten går inn på en praksis som kan sette hele Stortingets budsjettssystem i fare. Jeg syns denne prosessen kanskje kan beskrives med noe min gamle historieprofessor av og til brukte å si når folk gjorde ting som var helt uforståelig: «Dei hadde nok ein grunn, men nokon god grunn var det nok ikkje!»

Rune J. Skjælaen (Sp): Komiteens mindretall argumenterer med formalia på den ene siden og med litt politikk på den andre siden. Jeg er ikke økonom og har på en måte ikke de største kunnskaper på det området, men denne saken dreier seg om politikk, ikke om formalia.

Det handler om å nå det politiske målet om å få bygd 1 000 studentboliger i inneværende år. Den bevilgningen som ligger der, rakk til 911. Det er andre studentboligprosjekter under bygging osv. som ikke har fått tilskudd. Jeg synes det er god politikk at en greier å rette opp dette ved å øke denne posten med 26 mill. kr.

Det handler altså ikke om formalia, men det handler om politikk. Og jeg hadde trodd at mindretallet, når de så at deres mål med hensyn til studentboliger i 2002 ikke ble nådd, faktisk kunne glede seg over at det politiske målet når det gjelder bygging av studentboliger i 2001, faktisk blir nådd i og med denne bevilgningen. Da er vi et godt steg på vei til å følge den planen som er lagt for bygging av studentboliger.

Jan Tore Sanner (H): En av de store utfordringene Stortinget vil stå overfor i denne perioden, er å forvalte de store oljeinntektene på en måte som sikrer en balansert utvikling i norsk økonomi. De gode formålene og fristelsene til å bruke penger kommer ofte. Eksemplene på land som har hatt store rikdommer, og som har håndtert disse inntektene på en måte som har vært god for økonomien over tid, er dessverre færre enn eksempler på land som har mislykkes.

Stortinget har etablert tre virkemidler for å sikre en forsvarlig forvaltning av de store inntektene. Vi har etablert oljefondet, vi har vedtatt et nytt budsjettssystem, og vi har vedtatt nye retningslinjer for bruk av oljeinntektene, den såkalte handlingsregelen. Men disse virkemidlene er ikke mer verdt enn vår egen evne til å respektere dem.

Storingspresident Jørgen Kosmo har selvfølgelig rett når han i Dagens Næringsliv i går uttalte at dagens debatt dreier seg om små beløp – i hvert fall i den store sammenheng. Spørsmålet er imidlertid ikke hvor stort beløpet er, men om man mener det er greit å undergrave Stortingets eget bevilgningsreglement, budsjettssystem og handlingsregel.

Dette er ikke noen ny debatt. Det nye er at Arbeiderpartiet med åpne øyne nå legitimerer budsjettkriking. For en drøy uke siden kuttet Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og SV i bevilgningene til bl.a. studentboliger og IKT for å finansiere en høyere stipendandel i november og desember neste år. Man kan mene hva man vil om det som ble gjort i forrige uke, men det var i det minste en prioritering. Man prioriterte ned studentboliger, og man prioriterte ned IKT, for å finansiere en økt stipendandel i november og desember samme år. Nå bevilger man det samme beløp som man kuttet, til noen av disse postene – to uker før året renner ut.

Ved behandlingen av nysalderingen i 1999 var Arbeiderpartiet åpenbart bekymret over at den skulle utvikle seg til en ekstra budsjetttrunde. I innstillingen skrev Arbeiderpartiet:

«Disse medlemmer» – Arbeiderpartiet – «mener at en nærmere vurdering av bl.a. nysalderingen bør bli et viktig tema ved evaluering av reformen.»

Da Stortinget i fjor høst behandlet den såkalte utenlandsmilliarden, uttalte Arbeiderpartiet i innstillingen at «det vil åpne for en uheldig praksis, i strid med intensjoner i budsjettreformen, dersom Stortinget nå realitetsbehandler forslag som tar sikte på endringer for årets to siste måneder».

Det var i fjor. Da var det to måneder igjen av året, og da var det uforsvarlig. I år er det forsvarlig, det er to uker igjen.

I debatten i fjor uttalte daværende finanspolitisk rådgiver i Arbeiderpartiet, Dag Terje Andersen, at «bevilgninger for i år skal også være realistisk å bruke i år. Det går helt klart fram av det bevilgningsreglementet som gjelder for oss».

Tom Thoresen understreket viktigheten av ryddighet i budsjettprosessen, og han sa at «en forutsetning for en slik ryddighet er at vi bevilger innenfor de terminene vi skal bevilge for».

Jeg har registrert at verken Dag Terje Andersen eller Tom Thoresen er medlemmer av dette storting, det hadde vært interessant om de var det.

Utvalget for evaluering av Stortingets budsjettprosess avgav sin innstilling 26. februar i år. Der skrev de:

«I de tilfellene der det likevel vedtas bevilgninger på inneværende års budsjett som høyst sannsynlig helt eller delvis vil komme til anvendelse på neste års budsjett, vil utvalget anbefale at det først gjøres eksplisitt vedtak om å fravike bevilgningsreglementet § 4 før slikt bevilgningsvedtak fattes.»

Daværende stortingsrepresentant Jørgen Kosmo var medlem av det utvalget.

Det er den situasjonen som ble skissert i dette utvalgets innstilling, vi nå står overfor. Departementet og Stortingets konstitusjonelle kontor mener at forslagene strider mot bevilgningsreglementets § 4. Vi som representerer mindretallet, må ta til etterretning at flertallet likevel velger å fremme forslagene. Det naturlige i en slik situasjon ville være at Stortingets president la opp til en behandlingsform som beskrevet i den refererte innstillingen. Det var også denne behandlingsform som ble benyttet da Stortinget behandlet den såkalte utenlandsmilliarden i fjor. Da tok presidenten selv initiativ til konkret å fravike § 4, fordi det i innstillingen og i debatten var henvist til bevilgningsreglementet. I denne runden er det ikke bare henvist til bevilgningsreglementet, men departementet og Stortingets konstitusjonelle kontor har sagt at forslagene strider mot reglementet, og et ikke ubetydelig mindretall her i salen har bedt om at det gjøres unntak fra § 4. Hvorfor er dette viktig? Ganske enkelt fordi vi vil at det skal markeres at det flertallet gjør i dag, er et unntak. Dersom man lar forslagene skli igjennom, er man med på å legitimere en praksis som kan innebære at budsjettssystemet undergraves. Jeg er overrasket over at Arbeiderpartiet er med på den galeien.

I debatten har stortingsrepresentant Rolf Reikvam argumentert sterkt med at pengene kan brukes i år. Jeg konstaterer at Stortingets konstitusjonelle kontor og departementet er av en annen oppfatning. Det argumenteres sterkt med at dette er nødvendig for å nå målet i år. Da kunne det være interessant å spørre representanten Sortevik, som åpenbart har vært fremme med kalkulatoren, om hvor mange studentboliger det blir ut fra det kuttet man har foretatt i bevilgningen for neste år? Blir det 800, 900 eller blir det 1 000? Og hvis det er slik at målet er det viktigste, forutsetter vi at flertallet har budsjettet for neste år slik at målet kan nås. Men det er jo ikke bare spørsmålet om studentboliger vi diskuterer i dag, men også tilskuddet til NORDU-net som flertallet øker med 13 mill. kr.

Jeg registrerer at representanten Vidar Bjørnstad nå er blitt bekymret for det kuttet man har foretatt i tilskuddet til morsmålsopplæring for språklige minoriteter for neste år, og at han ber statsråden om eventuelt å komme tilbake med høyere bevilgninger hvis det ikke er nok. Representanten Bjørnstad spurte for øvrig om hvordan man kan kutte i bevilgninger til morsmålsopplæring for språklige minoriteter for 2001, og samtidig beklage kuttet for 2001. Svaret er ganske enkelt: Fordi behovene disse to årene er forskjellige, og bevilgningene skal være realistiske.

Det spørsmålet som det kunne være interessant å stille flertallet, er: Når kommer forslaget om å øke bevilgningene til landslinjer som man også har kuttet i? Hvis man også putter de pengene inn, har man faktisk rettet opp alle kuttene man foretok i skolebudsjettet for neste år.

Jeg registrerer at stortingspresidenten i et intervju i Dagens Næringsliv bagatelliserer de forslagene som har kommet frem i dag. Han mener at det ikke er så farlig å bryte reglementet så lenge det dreier seg om små beløp. Jeg er forundret over en slik holdning. Dersom man mener at 56 mill. kr er innenfor rammen, hvor er det da grensen går? Jeg er redd for at man gir Stortinget flere problemer når man har en slik holdning til Stortingets eget bevilgningsreglement.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF): Det som no er i ferd med å skje, er ikkje i tråd med intensjonen i budsjettreforma og i løyvsreglementet. Ei løyving heilt på slutten av 2001, som ein så overfører til 2002, svekkjer innhaldet i den realistiske budsjetteringa som det er lagt opp til gjennom det verktøyet som den nye budsjettreforma frå 1997 skulle vera. Det er ikkje nødvendig å endra realitetane i denne saka, for ved eit enkelt grep kan ein halda seg innanfor dei spelereglane som Stortinget fastsette for knapt eit halvt år sidan.

I Innst. S. nr. 87 for 1999-2000 var Arbeidarpartiet svært opptekne av dette. Dei bad om ei nærare vurdering av særleg forholdet til nysalderinga i samband med den evalueringa av budsjettreforma som ein venta på.

Og evalueringsutvalget konkluderte med:

«I de tilfellene der det likevel vedtas bevilgninger på inneværende års budsjett som høyst sannsynlig helt eller delvis vil komme til anvendelse på neste års budsjett, vil utvalget anbefale at det først gjøres eksplisitt vedtak om å fravike bevilgningsreglementet § 4 før slikt bevilgningsvedtak fattes.»

Dette slutta Presidentskapet seg til den gongen, og det same gjorde Stortinget.

Eg vert noko usikker når presidenten til Dagens Næringsliv i går seier at det beløpet det her er tale om, er så lite at «det er helt unødvendig å lage en svær prinsipiell sak av det», for eg trudde prinsippet var greitt. Det skulle ikkje vera noko særleg bry å gjera vedtak om unntak frå bevilgningsreglementets § 4. Den usikkerheita som har oppstått, er veldig uheldig, og spørsmål som ligg og ul-

mar, er: Er det nokon som no har endra meining i forhold til det dei meinte i vår? Og: Har Arbeidarpartiet endra haldning til budsjettreforma frå 1997 i og med at det no ser ut til at dei ikkje vil stemma for det prinsippet som dei sjølve tidlegare ivra så sterkt for, og som dei sjølve bad om å få ytterlegare bekrefta gjennom Evalueringsutvalet sitt arbeid?

Den usikkerheita som er i ferd med å oppstå, er svært uheldig. Og spørsmålet er: Er det eigentleg Framstegspartiets si haldning til budsjettreforma som fleirtalet no er i ferd med å bekrefte?

Heikki Holmås (SV): Det ble referert i sted av representanten Voie til fjellvettregelen om at det er ingen skam å snu. Jeg synes umiddelbart at det er en annen fjellvettregel som passer vel så bra på mindretallets forslag, nemlig grav deg ned i tide.

Denne saken er veldig spesiell, synes jeg. Jeg kan ikke huske noen annen sak som jeg har vært med på å behandle, der så mange Høyre-representanter har kommet og plaget meg fordi jeg har vært med på å kutte 26 mill. kr til studentboliger. Og det er jo litt av den ene delen av sakens kjerne her: Innenfor de budsjetttrammene som kirke-, utdannings- og forskningskomiteen hadde å forholde seg til, var det for lite penger til at vi kunne klare å få til alle de ambisjonene som vi faktisk hadde ønske om å få til. Det plaget meg, og det plaget en haug med SV-ere noe helt inn i granskauen å være nødt til å kutte så mye på det budsjettet som kom, fordi det var for lite penger i budsjettet fra Regjeringen. Det plaget meg mye. Og når vi ser muligheten for å klare å nå fjorårets mål om 1000 studentboliger, er det klart at vi griper den sjansen. Fjorårets mål var på 1000 studentboliger, og det klarte vi ikke fordi det var for lite penger i budsjettet. Og da synes jeg det er merkelig når representanten Lyngstad her i sted spør: Hvorfor i all verden kom man ikke med disse pengene tidligere? Ja, det er altså sånn at pengene til studentboliger ble bevilget i månedsskiftet august-september. Dette er første salderingen som skjer etter at den bevilgningen fant sted, og da viser det seg at det var for lite penger til å klare å bygge de 1000 studentboligene. Og det som er virkelig bisart, er at de samme partiene, spesielt Høyre, som bruker masse tid og krefter på å kritisere våre kutt i bevilgningene til studentboliger, de begynner nå å kjempe med nebb og klør for å hindre at det skal bygges så mange studentboliger i inneværende år som det som faktisk ble vedtatt av de samme partiene i fjor. Jeg tror statsråd Clemet må være den første statsråden som har et parti på Stortinget som setter seg ned og blåneker og vil hindre at man får mer penger sånn at hun kan sørge for at det blir bygd flere studentboliger. Det er jo det som er kjernen, også kjernen i alt dette formalistiske.

Poenget er nemlig, sies det, at det ikke er mulig å bruke disse pengene i år. I brevet fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet sier man ikke selv noe som helst om det er mulig å bevilge penger, men man overlater dette til Finansdepartementet. Det er altså sånn at i dag bygges det studentboliger på Lillestrøm, det bygges studentboliger som ville ha fått penger, dersom det hadde

vært mer penger på budsjettet i år. Dette prosjektet ville ha fått penger, sånn at det kunne ha blitt bygd studentboliger. Nå blir disse boligene – det er søkt om penger til dette – isteden vanlige utleieboliger.

Meg bekjent skulle det være fullt mulig å klare å foreta et vedtak i departementet i perioden 18.–31. desember, altså fra nå og fram til nyttår, om å bevilge disse pengene hvis man mener at dette er et verdig prosjekt. Og det tror vi i SV, og det er derfor vi med hånden på hjertet kan si: Vi bryter ikke noe bevilgningsreglement når vi sier at disse pengene kan gå til prosjekter som allerede er igangsatt, og som det er fullt mulig å bevilge penger til. Studentboligprosjektene får mesteparten av pengene sine i forkant av byggingen, og det er, som sagt, fullt mulig å gi penger til et slikt studentboligprosjekt hvis man vil. Og igjen: Det er da jeg synes det er utrolig rart at Høyre på død og liv vil kjempe mot å bruke mer penger på studentboliger i år.

Jeg vil derfor stille et spørsmål til statsråden: Er det riktig at det er helt umulig å bevilge penger på inneværende års budsjett? Eller mener statsråden det vil være mulig å se gjennom bunken med søknader som ikke ble funnet verdig, fordi budsjettet var for knapt, og se om hun kan gi noen penger der i år? Jeg kjenner til at statsråden senest på fredag hadde et møte med Oslo- og Akershus høgskolenes studentsamskipnad, og det burde i hvert fall i løpet av uken være mulig å klare å få til en sånn løsning.

Siv Jensen (FrP): Dette er en kostelig debatt å sitte og følge, og den blir særdeles kostelig når man hører regjeringspartiene presentere de stikk motsatte standpunkter av dem de hadde for bare ett år siden. Jeg registrerte at Jan Tore Sanner refererte fra fjorårets debatt, da Stortinget bevilget 1 milliard kr til utenlandsoperasjoner. Da hadde de nåværende regjeringspartiene den stikk motsatte argumentasjonen, og Arbeiderpartiet, som da var i posisjon, den stikk motsatte argumentasjon.

Poenget er at dette dreier seg om politisk vilje. Så går Trine Skei Grande høyt på banen og sier at det ble 54 mill. kr i år. Hva blir det neste år? Dette må jo være en nyvinning, for vi går altså fra 1 milliard kr i fjor til 54 mill. kr i år. Og regjeringspartiene sitter her og hisser seg opp til de store høyder som om dette – altså 54 mill. kr over et budsjett på mange hundre milliarder kroner – skulle avstedkomme store vanskeligheter for styringen av norsk økonomi i årene fremover. Jan Tore Sanner gikk altså innledningsvis i sitt innlegg i gang med å presentere våre store forvaltningsproblemer knyttet til vår oljerikdom, og at Stortinget hadde etablert tre sett med styringssystemer for å ordne opp i dette. Han henviser da til handlingsregler, budsjettssystemer og oljefondet.

Jeg har lyst til å minne om en annen litt spesiell ting når det gjelder denne nysalderingen. I Regjeringens eget forslag til å nysaldere budsjettet er det svært mange forslag hvor man gjør bevilgninger overførbare til neste år. Begrunnelsen er ikke lik for alle. Regjeringen selv har varierende begrunnelser for hvorfor de på varierende

budsjettkapitler finner det nødvendig nå 14 dager før årsskiftet å gjøre midler overførbare. En begrunnelse er at man har behov for å se bevilgningene over flere år i sammenheng. En annen begrunnelse er at man er litt usikker på om man rekker å betale en regning før årsskiftet. Ja, det er mange begrunnelser. Men hvorfor er det slik at det er riktignere når Regjeringen fremmer forslag om å gjøre en bevilgning overførbare, enn hvis Stortinget gjør det samme, som de facto har ansvaret for å fatte vedtak i nysalderingen? Hvis det er slik at hensikten med nysalderingen er at man ikke skal kunne gjøre noen endringer, hvorfor har da Stortinget nysaldering til behandling? Og hvorfor fremmer da Regjeringen selv forslag om endringer som Regjeringen selv mener er nødvendig å foreta? Men hvis Stortinget er av en annen oppfatning og velger å gjøre andre ting, da er Regjeringen raskt på banen og mener at Stortinget gjør ting som er i strid med reglementet, på tross av at det Stortinget gjør, er nøyaktig det samme som Regjeringen selv har foreslått.

Jeg synes det er meget spesielt at regjeringspartiene tillater seg å gå så til de grader høyt på banen for 54 mill. kr. Nå har vi nettopp avsluttet en budsjettdebatt, hvor budsjettforhandlingene strandet på bakgrunn av noen få hundre millioner kroner. Og hvis man ser på de endringer som Regjeringen selv foreslår i nysalderingen, så beløper det seg antakelig til mer enn det som førte til at Bondevik stilte kabinettsspørsmål på budsjettet for neste år. Det er med på å undergrave budsjettet, ikke at Stortinget på tampen av året fatter et vedtak om å se bevilgninger i sammenheng over flere år fordi man er oppatt av å sikre jevn finansiering av studentboligene.

Og derfor er det provoserende å lese i innstillingen, hvor det står at mindretallet frykter at flertallet kan etablere en praksis som kan undergrave Stortingets budsjettssystem. Det var vel representanten Voie som gikk høyt på banen og snakket om at dette var kreativ bokføring og prokuratorknep. Jeg foreslår at regjeringspartiene først går i seg selv og sørger for at de selv unngår å bruke prokuratorknep og kreativ bokføring, før de beskylder andre partier for å gjøre det samme. Her er det altså stor forskjell mellom liv og lære i de tre partiene. Man ser at disse tre partiene har endret oppfatning fra i fjor til i år. Det skyldes ene og alene at disse tre partiene har gått fra å være i opposisjon til å være i posisjon.

Presidenten: Presidenten har nå fire til på talerlisten. Presidenten synes i og for seg at temaet kan være interessant å fortsette å diskutere, men vi begynner nå å bli kjent med alle partienes standpunkter til dette. Jeg bare nevner dette før vi går videre.

Rolf Reikvam (SV): Ifølge representanten Søren Fredrik Voie så har flertallet ikke bestått. Han har foretatt en evaluering, og evalueringen var da tydeligvis «ikke bestått». Jeg føler meg rimelig trygg på, ja helt sikker på, at vi har bestått i forhold til våre egne politiske vedtak, og det er det viktig å evaluere det i forhold til.

Så var det de faktiske forhold. Jeg sa det i mitt første innlegg, og jeg gjentar det: Vi har vedtatt et mål, som

også Høyre har vært med på, at vi skal bygge 1 000 studentboliger. Vi bevilget ut fra det for inneværende år et beløp som viste seg ikke å være nok. Vi kom ikke lenger enn til 911 boliger. Så får vi en mulighet til å rette opp dette, for vi vet at disse pengene kan brukes inneværende år. Dette er boliger som er bygd eller er i ferd med å bli bygd, og hovedregelen er at samskipnaden får ca. 80 pst. av tilskuddet ved byggestart. Altså kunne flere av disse prosjektene ha fått bevilgning allerede hvis det hadde vært nok penger. Beklageligvis var det ikke nok penger.

Så sa jeg i budsjettdebatten at jeg beklaget at vi var nødt til å kutte i studentboliger neste år. Jeg synes ikke det var noen særlig god situasjon, men det er jo det som er å prioritere. Det har regjeringspartiene påpekt overfor oss flere ganger. Vi gikk inn og prioriterte, og det betydde at vi ikke måtte kutte i studentboliger for neste år. Om vi klarer 1 000 studentboliger neste år, vet jeg ikke, det er litt avhengig av hvilke boliger det er som får tilskudd. Vi vet at det er billigere noen steder enn andre steder, og om det blir 800, 900 eller 1 000 får vi vente og se. Men målet er i alle fall fortsatt at vi skal klare å bygge 1 000 boliger hvert år i fem år, slik at vi har 5 000 boliger når perioden er omme.

Så helt til slutt: Den reduksjonen i morsmålsundervisningen som flertallet har gått inn for på noe over 10 mill. kr i forhold til et budsjett på 725 mill. kr, var heller ikke et kutt vi ønsket å gjøre. Men vi vet at for inneværende år bevilget vi ca. 26 mill. kr for mye på denne posten. Det var et underforbruk på 26 mill. på den bevilgningen vi hadde for inneværende år. Og dem har vi gjennom denne proposisjonen nå selvsagt fjernet. Dette er en regelstyrt bevilgning. Det betyr at forbruket er avhengig av satsen multiplisert med antall elever. Det er veldig stor usikkerhet, men ut fra de erfaringene vi har i inneværende år, mener vi det er mulig å foreta en slik reduksjon uten at dette går ut over aktivitetsnivået. Jeg vil gjerne understreke så klart jeg kan, at flertallet er klar på at satsen skal være uendret. Den satsen som tilskuddet er basert på, skal være uendret. Det å begynne å tukle med satsen er helt uakseptabelt i forhold til det som flertallet har sagt. Hvis det viser seg at vi i realiteten bommet, at vår budsjettbevilgning bommet i forhold til det aktivitetsnivået vi får neste år, må vi komme tilbake til det på denne tiden om ett år når vi skal foreta en gjennomgang av de ulike budsjettpostene.

Så helt til slutt: Jeg vil bare minne om at det på én av postene er et underforbruk på 200 mill. kr. Det er ikke én i salen utenom meg som har nevnt at vi bommet på det. Det blir overhodet ikke nevnt, men det at vi nå ønsker å bevilge 26 mill. kr mer, blir den store kampsaken. Det underer meg også.

Ine Marie Eriksen (H): Det å kutte 26 mill. kr i bevilgningen til studentboliger er selvfølgelig et veldig smertefullt politisk kutt, og særlig når det er en sak man har holdt en høy profil på i valgkampen. Men budsjettbehandlinga handler også om å stå for det man gjør, og stå for det man faktisk mener.

Også SV er nødt til å ta ansvar akkurat nå. Og for å følge opp representanten Holmås' forslag om å ta i bruk fjellvettreglene, har vi også et forslag her om å følge kart og kompass. Det er kanskje noe SV burde gjøre, nemlig å følge spillereglene. Representanten Holmås fortalte at det var for lite penger på budsjettet. Det var for lite penger i ramma, og det plaget representanten Holmås noe «helt inn i granskauen» at det ikke var nok penger.

Jeg er helt enig i at det er behov for flere studentboliger, og det er nettopp derfor Samarbeidsregjeringa bevilget 26 mill. kr ekstra til bygging av studentboliger i 2002. Den ekstrabevilgningen fjernet de samarbeidende partier i komiteen ved et pennestrøk for å få penger til en symbolsak om å innføre et stipend på 40 pst. – for noen studenter – i november og desember. For å si det som det er: Sosialistisk Venstreparti og andre partiers dårlige samvittighet kan ikke begrunne at vi skal fravike en budsjettordning vi alle er enige om å ha.

Rune J. Skjælaaen fra Senterpartiet sa at dette handler om å oppfylle målsettinga om å få bygd 1 000 boliger i året. Ja, det er helt riktig. Men da kan man altså ikke kutte de 26 mill. kr i 2002-budsjettet, og i tillegg prøve å få ros for på en måte å gjenopprette de pengene i 2001. Det er altså ingen økning som ligger inne, men at man kutter. Man vedstår seg ikke kuttet, men prøver å finne en måte å gjøre dette minst mulig smertefullt på politisk.

Som ny representant og som ny i komiteen er jeg litt overrasket over at så fort SV, et av de partiene som har snakket mest om studentboliger, får snev av politisk makt, klarer de ikke å forholde seg til de reglementene som alle andre forholder seg til, og de klarer ikke å vedstå seg de kuttene de faktisk gjør, fordi de er vonde.

Siv Jensen nevnte at det var snakk om 54 mill. kr, som ikke var så mye. Dette dreier seg ikke om 54 mill. kr, det dreier seg ikke om 1 milliard kr, men det dreier seg om prinsippet om å fravike reglementet. Alle de andre partiene kunne også finne veldig mange gode formål å bruke penger på akkurat i den prosessen vi er inne i i dag, men vi følger spillereglene, og derfor finner vi heller ikke penger til alle mulige gode formål på slutten av året. Også SV må prioritere, også SV må vedstå seg sine kutt. Jeg syns det er feigt av et parti som SV på slutten av året å finne fram til en slags budsjettløsning fordi man ikke har ryggrad nok til å vedstå seg sine kutt politisk.

Arne Sortevik (FrP): Etter Fremskrittspartiets mening er det økonomisk handlingsrom for å foreta omdisponeringer på slutten av året. Etter Fremskrittspartiets mening er det også formelt grunnlag i bevilgningsreglementet for å kunne gjøre nettopp det. Og for det tredje – og kanskje viktigst – er det etter Fremskrittspartiets mening politisk handlingsrom for å foreta omprioriteringer nettopp i denne prosessen på slutten av året. Det er jo faktisk slik at vi på mange måter har større handlingsrom i denne uken når vi nå sluttbehandler budsjettet for inneværende år, enn det vi på mange måter hadde for en uke siden da vi sluttbehandlet budsjettet for neste år. Det er altså et politisk handlingsrom for dem som vil bruke det.

Når man lytter til innlegg fra medlemmer av en del nåværende regjeringspartier, synes det som om de snakker bort pengene i sin iver etter å føre prosess om prinsippene. Men det som betyr noe, må jo være å skaffe til veie penger for dem som skal ha glede og nytte av dem. Og da blir det, som sagt, med undring man hører på flere av innleggene fra medlemmer av regjeringspartiene som er opptatt av å lukke igjen døren for penger som finnes.

Det er altså slik at vi på slutten av året når Stortinget nå avslutter budsjettbehandlingen for 2001, nærmest vasser i ledige penger. Det er også slik at det reglementet som er vedtatt for behandlingen av rammebudsjettet ute i komiteene, er svært strengt. Vi har ikke vært tilhenger av det, men vi måtte altså forholde oss til det når vi nå for litt siden behandlet det nye budsjettet. Jeg tror de fleste partiene vil ta innover seg og også innrømme at når man gir påplussinger, er det sider ved inndekningen som ikke alle er like glade for. Og det må det faktisk være anledning til å gi uttrykk for.

At man da jakter på mulig inndekning der hvor penger finnes, nemlig i det budsjett man behandler uken etterpå, kan jo ikke komme som en stor overraskelse. Derimot blir det med mer undring man er vitne til øvelsene fra en del partier i å lukke øynene for at de pengene finnes, og at de er mer opptatt av prosess enn av politiske vedtak som kan gi penger til de formål man er så ivrig opptatt av å forsvare – i alle fall sier man det fra denne talerstol at man er ivrig etter å få på plass penger. Da er det underlig at man vender ryggen til pengene når de ligger der, og de ligger der i budsjettet for 2001.

Presidenten: Da presidenten for tre talere siden refererte til at det var fire talere igjen, vil han opplyse om at det fremdeles er fire talere igjen! – Presidenten bare nevner det.

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg er enig med presidenten i at partienes standpunkter er kjent. Men hvis det skal være et forsøk på å avgrense debatten, vil jeg jo minne om at i de aller fleste saker er faktisk partienes standpunkter kjent gjennom innstillingen. Dermed kunne vi jo gjøre en slutt på å ha debatter i denne salen i det hele tatt hvis det skulle være et ønskemål. – Men jeg skal prøve å fatte meg i korthet.

Det vi har opplevd over tid, er at fantasien nærmest er omvendt proporsjonal med handlingsrommet i forhold til å finne løsninger som er til beste for folk flest, og som er forståelig for folk flest. Vi opplever nå at én dag i året er finansanalytikere synsere over ansvarligheten i budsjettet, og det er bestemmende for renteutviklingen på kort sikt. Men om regnskapstallene for det samme året viser overforbruk, som vi har opplevd på opp til 13 milliarder kr, er det knapt nok noen i denne salen som hever et øyebryn, og det gir heller ingen synlig påvirkning på renten. Man kan selvfølgelig diskutere hvordan renten ville ha vært om man ikke hadde brukt 13 milliarder kr mer i løpet av året, men det viser faktisk at vi har lukket oss selv så inne i forhold til å finne mu-

ligheter til løsning at vi må ta i bruk fantasien på andre måter.

Jeg har derfor også opplevd at statsråder har foreslått å omgjøre en statsinstitusjon til aksjeselskap med den begrunnelse at man over statsbudsjettet ikke var i stand til å bevilge tilstrekkelig med penger til statsinstitusjonsformål. Ved omdannelse til aksjeselskap ville den samme institusjonen være i stand til å gå i banken og låne de nødvendige midler og dermed finansiere helt nødvendige tiltak – som om det skulle gi mindre press i økonomien å gå i en bank og låne penger til bruk innenlands enn å få dem bevilget over statsbudsjettet! Men det viser altså at vi på stadig flere områder må ta i bruk en fantasi som neppe er hensiktsmessig for denne forsamling i forhold til å finne hensiktsmessige løsninger.

Jeg kom egentlig inn hit for å delta i neste debatt, men jeg må si at etter å ha hørt på en rekke av innleggene her, rant det meg i hu behandlingen i forsvarskomiteen i forrige uke. Jeg skulle ha vært i stand til å forstå regjeringspartienes indignasjon dersom regjeringspartiene hadde vært konsekvente. Men det er faktisk ikke mer enn en uke siden Stortinget enstemmig sluttet seg til Regjeringens forslag om å bruke 44 mill. kr til å fylle opp Luftforsvarets drivstofflagre nå på slutten av året, en bevilgning som kunne ha vært gitt på neste års budsjett, og som burde vært gitt på neste års budsjett, men hvor Regjeringen ikke hadde funnet plass til å øke forsvarsrammen for neste år, og derved i omgrupperingsproposisjonen, som vi behandlet i forrige uke, foreslo en tilleggsbevilgning på 44 mill. kr. Det var ikke én i denne salen som løftet en finger for å motsette seg det forslaget.

Riktignok ble ikke bevilgningen gjort overførbart, men drivstofflageret ble overførbart! Det skal ikke brukes på slutten av dette året. Det vil ligge på tank og bli brukt til neste år. Prinsippet blir nøyaktig det samme. Og dermed må jeg si at den indignasjonen som regjeringspartiene her har utvist, faller på steingrunn.

Statsråd Kristin Clemet: Jeg har fått et par konkrete spørsmål som jeg gjerne vil besvare.

Det første spørsmålet, som har vært gjentatt her flere ganger, dreier seg om morsmålsopplæringen. Og spørsmålet lyder vel sånn: Hvordan kan man redusere bevilgningen i 2001, hvis den ikke kan reduseres for 2002 uten at det får negative konsekvenser? Svaret på det er at behovet i de to årene er forskjellig, og at bevilgningene ifølge bevilgningsreglementet, skal være realistiske for det enkelte år.

Så har jeg fått et konkret spørsmål vedrørende studentboliger, om de midlene som eventuelt bevilges ekstra, kan brukes i inneværende år. Dette spørsmålet er tidligere besvart til komiteen, men bare la meg gjenta her at stikkordet «kan overføres» gis i tilfeller der overførbarhet er nødvendig for å oppnå de tilskattede resultater av bevilgninger, f.eks. ved byggebevilgninger der utbetalingstidspunktet er avhengig av fremdriften i arbeidet. Departementet har i brev av 10. desember 2001 orientert komiteen om dette, og der har vi også redegjort for at før en eventuell økning i bevilgningen nå skjer, vil det bli

overført ubrukte midler fra 2001 til 2002. Beløpet er ikke spesifisert i brevet til komiteen, men det ligger nå an til en overføring på 60–70 mill. kr, som er bundet til tidligere gitte tilsagn. Prosjektplaner med realistisk kostnadsramme må forelegges rådgivende organ for studentboligbygging før departementet utbetaler tilskudd. Dette er nedfelt i retningslinjene for forvaltning av tilskuddet, og er et bidrag til å sikre gjennomføring av gode byggeprosjekter. På denne bakgrunn må jeg dessverre anta at departementet ikke vil kunne utbetale den foreslåtte tilleggsbevilgningen i 2001.

Det har vært sagt i debatten her i dag at dette ikke handler om å forholde seg til formalia, for dette er politikk. I den grad det er forskjell på formalia og politikk, tror jeg jeg gjør klokt i å forholde meg til begge deler.

Karin Andersen (SV): Dette er en debatt der mindretallet fortsetter å si «klippe, klippe» lenge etter at de ser at saken er tapt. Og jeg er litt forundret over at partier som selv mener at det er smertefullt å kutte i studentboligbevilgninger, ikke er med på å forsøke å finne en mulighet for å få de pengene tilbake igjen. Om vi et øyeblikk greide å ha i fokus det vi alle sier vi er opptatt av! SV var helt åpne på det da vi behandlet budsjettet, og sa at vi ikke syntes at det var noe godt kutt. Jeg tror at både Høyre og Kristelig Folkeparti har mange slike erfaringer der de har vært med på budsjettforlik, der de har måttet gå med på kutt de ikke har likt, og der de ikke akkurat har forsvart det med den største glød og de skarpeste klørne når de har blitt konfrontert med det, men tvert imot sagt at man ved første anledning har tenkt å forsøke å rette dette opp. Det sa SV også under budsjettbehandlingen. Dette kuttet var ikke det vi ønsket oss, ved første anledning kom vi til å forsøke å rette det opp igjen. Og det har vi gjort. Vi kommer også til å forfølge denne saken til neste år i revidert nasjonalbudsjett for å løfte det enda mer, og også ved andre muligheter som skulle by seg. Jeg har kanskje også lyst til å minne om at den ekstrabevilgningen som kom til dette i budsjettforliket, kom etter at man først hadde kuttet 34 mill. kr på boliger for unge og vanskeligstilte. Det var utgangspunktet.

Så det er veldig vanskelig å skjønne at SV ikke står for det vi gjør, og ikke følger samme retningen. Tvert imot, vi har vært helt åpne på dette hele veien. Og jeg vet ikke om vi nå skal fortsette en debatt der mindretallet i dag sier: Se på SV, de kuttet 26 mill. kr i budsjettet. Og så skal vi fortsette med å peke på mindretallet og si: Nei, men dere ville ikke være med da vi skulle bevilge 26 mill. kr i dag. Jeg synes det er en barnslig måte å debattere på. Hvis vi er opptatt av flere studentboliger, forsøker vi å få det til, og det er det vi holder på med nå.

Den formaliadebatten som vi har hørt i dag, der det har vært svært store ord når det er små penger som blir flyttet på, mens det ikke blir sagt et steinsens ord når det er svære summer som blir flyttet på, synes jeg ikke har vært særlig god.

Hvis det er slik at regjeringspartiene og mindretallet i dag ønsker en slik stivbeint formalisme som de har tatt til orde for i dag, betyr det en helt annen behandling av flere

saker enn det vi har hatt, og det betyr en helt annen og mye mindre mulighet for Regjeringen i dens salderingsproposisjoner til Stortinget enn det man har hatt. Og jeg tviler på at det er det regjeringspartiene og mindretallet egentlig ønsker seg.

Lena Jensen (SV): Jeg vil bare følge opp en del ting som har vært sagt i debatten tidligere. SV har blitt beskyldt for ikke å ta ansvar. Det er nettopp det SV har gjort. Vi har gått inn, og vi har tatt ansvar, både nå og i budsjettet. Dette er ikke noen snikinnføring av studentboliger på årets budsjett, som det har vært sagt. Vi vil sammen med flertallet i komiteen og i Stortinget nå benytte det politiske handlingsrommet som ligger der, til å kunne følge opp på Stortinget de målene som vi politisk har satt oss.

Jeg synes det er urovekkende, som det òg har vært sagt tidligere i debatten, at mindretallet står så steilt på at det er en snikinnføring når vi på Stortinget sammen har satt oss som mål 1 000 studentboliger.

Det har vært vanskelig å forholde seg til rammen i budsjettet, men vi som har flertallet har klart det, der regjeringspartiene har lagt til grunn et budsjett som var på omkring 240 mill. kr mindre enn Stoltenberg-regjeringens budsjett. Det har vært et tøft tak å ta for SV, men vi har klart å være med i et flertall som har snudd budsjettet til å bli et mye mer sosialt profilert budsjett.

Jan Tore Sanner (H): Jeg har ingen problemer med å forstå at det var vondt for SV å kutte i studentboligene, at det var vondt å kutte i støtten til minoritetselever, at det var vondt å kutte i IKT til videregående skole. Men det er ikke det debatten dreier seg om. Debatten dreier seg om respekten for Stortingets bevilgningsreglement, det dreier seg om respekten for Stortingets budsjettssystem. Det er et spørsmål om vi skal sitte og se på at noen partier er med på å undergrave budsjettssystemet og legitimere en praksis hvor man bare lar pengene skli over fra det ene året til det andre i strid med Stortingets eget reglement.

Jeg registrerer at både Fremskrittspartiet og SV argumenterer sterkt for en slik praksis. Det fremgår helt tydelig av innleggene i dag, hvor det argumenteres for at når det er økonomisk rom på slutten av året, må vi kunne gjøre det på den måten. Det får vi ta til etterretning. Men det som er forunderlig, er at Arbeiderpartiets representanter forholder seg stille som østers. Det er ingen fra Arbeiderpartiet som har kommentert spørsmålet om bruddet på bevilgningsreglementet, det er ingen som har kommentert spørsmålet om å undergrave Stortingets budsjettprosess, som Arbeiderpartiet har vært meget bekymret for i tidligere år. Jeg viser til mitt hovedinnlegg, hvor jeg henviste både til nysalderingen i 1999 og til debatten om utenlandsmilliarden i fjor, hvor Arbeiderpartiet var meget tydelig i denne saken.

Jeg vil konkret utfordre Arbeiderpartiets finansfraksjon, som jeg også ser er til stede her i salen, på om de nå har endret standpunkt og mener at det er greit at det etableres en praksis i Stortinget hvor man ikke legger så stor

vekt på å respektere bevilgningsreglementet, hvor man ikke er så opptatt av budsjettprosessen, men hvor man tvert imot går sammen med SV og Fremskrittspartiet og er med på å undergrave disse. Jeg tillater meg konkret å utfordre Arbeiderpartiet. Jeg tror det er viktig for de debattene vi kommer til å ha i årene fremover.

Sortevik slår fast at det er økonomisk handlerom. Ja, det er det. Så kan man selvfølgelig dra opp en debatt om det er klokt å bruke mer, men den debatten skal jeg la ligge. Sortevik sier videre at det også er handlingsrom i reglementet. Ja, det er handlingsrom i reglementet dersom man fraviker § 4, og det er det saken dreier seg om. Vi tar til etterretning at flertallet har valgt å fremsette en del forslag, selv om det er påpekt både fra departementet og fra Stortingets eget konstitusjonelle kontor at det strider mot bevilgningsreglementet. Men vi insisterer på at det hadde vært riktig konkret å fravike § 4 når man foretok slike bevilgninger.

Jeg viser igjen til evalueringen som ble foretatt av budsjettreformen. Det interessante er at den evalueringen ble lagt frem i vår, og så bruker man den første og beste anledning til å bryte en av konklusjonene i evalueringen, nemlig at når man foretar bevilgninger som helt eller delvis vil komme til anvendelse på neste års budsjett, anbefaler man at det gjøres eksplisitt vedtak om å fravike § 4.

La meg også sitere fra behandlingen i Stortinget den 14. november 2000, da man behandlet den såkalte utenlandsmilliarden. Da man kom til votering, uttalte presidenten:

«Før vi går til votering, vil presidenten bemerke at han har registrert at det så vel i innstillingen som under debatten har blitt henvist til bevilgningsreglementet ...

Ut fra dette mener presidenten at Stortinget ved behandling av denne saken bør gjøre vedtak om å fravike § 4 i bevilgningsreglementet.»

Jeg tror at presidenten gjør klokt i å følge samme fremgangsmåte.

Siv Jensen (FrP): Dette dreier seg om respekt for bevilgningsreglementet og budsjettssystemet, sa Jan Tore Sanner nettopp. Dette dreier seg like mye om respekt for stortingsflertallets tidligere vedtak.

Jeg har lyst til å sette dette inn i en litt større sammenheng, i og med at den debatten vi nå har, er en del av salsdebatte, og vil fortsette i morgen.

Det er ganske forunderlig at et beløp på 54 mill. kr kan avstedkomme så mye engasjement fra de tre regjeringspartiene, sett i sammenheng med hvilke størrelser som de facto samlet ligger i nysalderingen. De tre regjeringspartiene forholder seg med et langt gjesp til følgende to fakta: Det faktum at det har blitt innbetalt over 15 milliarder kr mer i skatter i løpet av 2001, synes ikke å bekymre de tre regjeringspartiene nevneverdig. Det er et faktum at Stortinget høsten 2000, da vi vedtok budsjettet for i år, bestemte seg for å bruke 12 oljemilliarder kr. Det beløpet ble senere nedjustert i forbindelse med revurdert budsjett i år til 3,7 milliarder kr. Regjeringen har nå, på grunn av at man har fått så store skatteinntekter, funnet at man ikke skal bruke dem i det hele tatt – og forhol-

der seg til det med et stort gjesp. Her kunne man jo ha gjort noe! Her kunne man, istedenfor å bruke argumenter som Jan Tore Sanner nettopp gjorde, istedenfor å være fanatisk opptatt av at man muligens sklir med noen få milliarder kroner fra et år til et annet, ha gjort noe. Hva med det faktum at man istedenfor å bevilge til gode formål, sklir mange penger som Stortinget har vedtatt brukt, inn på oljefondet? Det blir helt parodisk når man under finansdebatten har tilnærmet hysteriske tilstander, der taler etter taler etter taler står på denne talerstol og forteller om betydningen av at man ikke skal bruke én eneste krone mer eller én eneste krone mindre. Det er akkurat slik Regjeringen nå har bestemt at vi må ha det, for at norsk økonomi skal bli bra, og for at vi skal få renten til å bli slik og utviklingen til å bli sånn. Men når man i løpet av året har betydelige avvik – vi snakker om avvik i milliardklassen – får man altså et langt gjesp. Det skal man ikke bekymre seg over i det hele tatt. Men å lage en formaliadebatt om 54 mill. kr fordi regjeringspartiene har tapt en politisk sak, skal man altså gjøre. Det synes jeg er svært urimelig.

Jeg har også i det perspektivet lyst til å minne om den debatten vi hadde for bare en ukes tid siden, da denne salen tok stilling til hvordan norske styrkebidrag til Afghanistan skulle være. Den debatten kom rett etter at vi hadde vedtatt budsjettet for neste år. Rett etter at det vedtaket var fattet, fant Regjeringen ut at det var mulig at man ville komme til å overskride mange bevilgninger som følge av Norges mulige engasjement i Afghanistan. Da vi i den sammenheng brakte budsjettspørsmålet på banen, fikk vi beskjed om at det var uverdige å bringe budsjettspørsmålet på banen når vi diskuterte noe så viktig som norsk deltakelse i Afghanistan. Hva er uverdige? Hvis vi foreslår å gjøre noe med de uverdige forholdene i norsk helsevesen eller med de uverdige forholdene når det gjelder økning i kriminaliteten, kommer de samme partiene løpende og sier: budsjett, budsjett, budsjett! Men fordi regjeringspartiene selv hadde et annet utgangspunkt, skulle man altså ikke blande inn slike småting som budsjettspørsmål. Det sier noe om hvordan hele denne budsjettprosessen er, og det sier noe om at man må sørge for å få satt dette i perspektiv før man går fullstendig av skafet for 54 mill. kr.

Tore Nordtun (A): La meg først få opplyse at jeg hadde tegnet meg på talerlisten før Jan Tore Sanners salvesesfulle innlegg hvor han sa at Arbeiderpartiet forholder seg taust. Det gjør vi ikke, vi forholder oss overhodet ikke tause. Men dette er blitt en voldsom debatt om en for så vidt liten – meget liten – sak. Politikken i saken dreier seg om vi skal opprettholde de 1 000 studentboligene som studentene er blitt lovet tidligere. Beløpet dreier seg om 54 mill. kr. Og så holder man på å snu nesten hele verden på hodet på denne saken!

Jeg kan forsikre Høyre og regjeringspartiene om en ting: Arbeiderpartiet vil stå last og brast i forhold til budsjettreglementet, handlingsregelen og reglene for oljefondet. Det er ikke tvil om det. Men når man går så høyt på banen som regjeringspartiene gjør, tror jeg man skal

være litt forsiktig. Man må tenke litt på historien, og man må se litt på hva som gjøres i denne sal, i de forutgående dagene og i morgen. Vi foretar jo en rekke overføringer osv. – att og fram – for å få maskineriet i Norge til å gå. Og så lager man altså en kolossal sak av dette, som om det skulle stå om hele reglementet!

Jeg må spørre regjeringspartiene – for jeg syns statsråden hadde en mye bedre vinkling på saken: Har de ikke oppdaget at de er i mindretall i denne sak? Jeg syns regjeringspartiene skulle være en smule ydmyke overfor flertallet. Vi må få en slik situasjon i salen at også flertallet og regjeringspartiene kan snakke godt sammen. Men her kjører man på som om man skulle sitte med et voldsomt stort flertall.

Det er bare noen uker siden statsministeren brukte sitt aller sterkeste våpen, som ikke er brukt på mangfoldige år i Det norske storting, og truet igjennom et budsjett. Så lager man en voldsom debatt om 54 mill. kr i dag, i etterkant, og om de skal være overførbare eller ikke. Og det skal stå om Arbeiderpartiets og andre partiers troverdighet i forhold til budsjettreglementet! Saken er tatt fullstendig ut av proporsjoner og dimensjoner.

Jeg syns statsråden hadde et meget godt innlegg. Hun sa at dette dreier seg både om formalia og politikk. Det er en god kommentar. Jeg syns hennes innlegg bar bud om at hun var glad for litt mer penger på denne posten.

Elsa Skarbøvik (KrF): Det var fristende å ta ordet, og jeg lar meg friste i denne sammenheng ved å høre på en slik debatt, som det er lenge siden vi har hatt. For jeg føler nå at dette faktisk dreier seg om politikerforakt.

Komitelederen sier han undrer seg over mangt. Men det som undrer meg aller mest, er at han bruker sin dobbeltstemme i komiteen til å presse igjennom et forslag her som vil gå på tvers av bevilgningsreglementet.

Sønnen min er aktiv i et fotballmiljø. En dag fant han ut at han ville se bort fra offsideregelen, men han ville fortsatt være på laget og spille videre, for han ville så gjerne ha flere mål. Det gikk ikke så lenge før han ble satt ut av laget.

Slik er det også i politikken verden – det er visse spilleregler, bl.a. når det gjelder budsjettforholdene. Her i Stortinget har vi vårt eget bevilgningsreglement, for at vi skal ha noen spilleregler å forholde oss til som er like for alle. Ellers blir det ganske tilfeldig.

Jeg gleder meg over flere studentboliger – ikke tvil om det – og var glad for å se at Samarbeidsregjeringen ville bevilge 26 mill. kr utover Stoltenberg-regjeringens budsjett. Jeg ble ganske lei meg da det ble kuttet ut av opposisjonspartiene, som hadde flertall. Men det er realt å si at man heller ville ha noe annet isteden. For politikk er prioritering.

Jeg er redd politikerforakten blir styrket gjennom denne debatten i dag, for nå kan enda flere si at politikere sier en ting en dag, for så å finne bakveier den neste for å komme seg unna. Jeg forventer iallfall at partier som har prøvd ut regjeringskontorene, viser større mot til å bryte ut av flertallet med Fremskrittspartiet og SV, som har levd hele sitt liv i opposisjon.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF): Eg skjønner at Framstegspartiet er tilfreds i denne saka, for dei er jo i ferd med å få støtte til eit prinsipp som dei har hevda lenge. Eg skjønner òg fleirtalet sitt behov for å prøva å snakka om noko anna enn det som saka dreier seg om, og det har vore brukt forskjellige teknikkar for å oppnå det.

Det er tydeleg at Dagens Næringsliv tar denne saka veldig alvorleg, for då dei skreiv om «Budsjettriaks» i går, skreiv dei så sterkt om det at dei brukte tre t-ar etter kvarandre!

Det som denne saka eigenleg kan kokast ned til, er ikkje realitetane i saka. Realitetane ville verta nett dei same. Men det dreier seg om, er om Stortinget skal halda seg til dei retningslinene som Stortinget sjølv trekte opp for eit halvt år sidan, nemleg om ein skal gjera vedtak om å fråvika § 4 i budsjettreglementet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9. (Votering, se side 1201)

S a k e n p å t i l l e g g s d a g s o r d e n e n :

Forslag fra stortingsrepresentantene Gunn Karin Gjul, Knut Storberget, Anne Helen Rui og Signe Øye om å utsette iverksettelsen av lov om tomtefeste (Dokument nr. 8:31 (2001-2002))

Presidenten: Presidenten vil foreslå at debatten blir begrenset til 40 minutter, og at taletiden blir fordelt med fem minutter på hver gruppe.

Videre foreslår presidenten at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Knut Storberget (A): Etter siste sak blir man vel litt i tvil, i hvert fall som rimelig ny her i huset, i forhold til hva man har lov til å gjøre. Men jeg har lyst til bare kort å si noe om bakgrunnen for det framsatte forslaget.

Loven om tomtefeste, som ble vedtatt så langt tilbake som i 1996, er ment å tre i kraft ved nyttår. Den mulighet loven gir for å oppregulere tomteleie utover prisstigningen ble vedtatt mot Arbeiderpartiets ønske. For å dempe skadevirkningene av loven – og jeg presiserer: for å dempe skadevirkningene av loven – støttet Arbeiderpartiet subsidiært forslaget i tomtefesteloven § 15, hvor det settes et tak på 9 000 kr pr. dekar festet tomt, som ble vedtatt i år 2000. Subsidiært støttet vi dette.

La det ikke herske noen tvil: Arbeiderpartiet har hele tida ønsket en annen lov. Dette er markert i Stortinget de siste årene, og både lovvedtaket og ikrafttredelsesbeslutningen er således et resultat av stortingsflertallet – bestående av de borgerlige partier – sin vilje. Jeg finner grunn til å presisere dette, for allerede i den offentlige debatten rundt dette forslaget er det blitt hevdet at regjeringa Stoltenberg på mange måter er den regjeringa som har drevet fram dette forslaget. Det er ikke riktig. Og uansett, det har aldri vært noe selvstendig argument i forhold til det å bekjempe avgiftstrykket mot den jevne nordmann.

I Norge fins det over 300 000 festere, hvorav 40 pst. er festere i forhold til privat bolig, 35 pst. i forhold til hytter. Jeg får lyst til å sitere fra Sem-erklæringen, hvor det heter:

«Samarbeidsregjeringen vil styrke folks muligheter til å klare seg på egen inntekt, og gi større valgfrihet. Skatte- og avgiftslettelser er nødvendig for å oppnå dette. Samarbeidsregjeringen vil legge vekt på at også avgiftspolitikken er en sentral del av fordelingspolitikken.»

For å si det med Sem-erklæringen: Avgiftspolitikken er en sentral del av fordelingspolitikken. Her snakker vi om en avgift som rammer vanlige folk, for en nødvendig tjeneste, nemlig bolig. Fordelingsmessig slår den uheldig ut, og når Regjeringa varsler en politikk som skal redusere fattigdom og økte forskjeller, bør man nå kunne støtte forslaget som er framsatt, og som gir en utsettelse på en urimelig økonomisk byrde for mange. Å redusere forskjellene i Norge handler om noe mer enn økt sosialstønad. Det må foretas strukturelle endringer. Tomtefesteloven er, slik den i dag lyder, og slik den er ment å tre i kraft, et skritt i feil retning. Regjeringas uttalte vilje til å gjøre noe med Forskjells-Norge settes nå på prøve, og i så måte er disse uttalelsene fra den nye regjeringa for så vidt også et sjølstendig argument for å utsette iverksettelsen. Politikk er å ville, og det er å velge, velge enten et regelsett som først og fremst favoriserer dem som eier fast eiendom og noe fra før, eller de mange som leier nødvendig grunn for egen bolig.

For enkelte boligeiere kan loven i årene framover gi en leieøkning fra 500 kr til eksempelvis 18 000 kr i året. Hytteeiere har rapportert inn økninger fra 1 500 kr til over 70 000 kr pr. år, og borettslag i Oslo rapporterer om økning i leie som ville gi hver boenhet 2 000–3 000 kr i økt husleie pr. år. Slik innebærer denne loven århundrets avgiftsøkning for mange. Økningen vil for noen kunne få dramatiske følger, og jeg må jo si at jeg imøteser med en viss spenning om Fremskrittspartiet står ved sine utsagn i valgkampen om vilje til å lette det økonomiske trykket mot den lille mann, og således støtte vårt forslag.

Regjeringa Stoltenberg sendte i august i år på høring forslag til nye regler, som innebar framtidig forbud mot festekontrakter, lettere muligheter for innløsning og nye regler om regulering av leia. Høringsfristen er mars 2002. Bakgrunnen for dette er at Arbeiderpartiet ønsker en avvikling av hele tomtefesteinstituttet for å sikre bostryggheten, og bare dette høringsforslaget er jo en god grunn for Stortinget til å vedta en utsettelse av iverksettelsen av loven. Så på bakgrunn av dette og de urimelige utslag den vedtatte lov vil kunne gi mange tomtefestere, mener vi lovens iverksettelse bør utsettes. All den tid vi har et stortingsvalg bak oss som fokuserte sterkt på avgifter som rammet vanlige folk, som det ble sagt, og deres lommebøker, vil det for oss i Arbeiderpartiet være helt uforståelig at Regjeringa og Fremskrittspartiet i dag vil sitte passive og se på en slik massiv avgiftsøkning for mange tomtefestere. Det forholdet at denne i stor grad kreves inn av private, forandrer ikke på det faktum at dette svir hardt. En krone er en krone. Arbeiderpartiet har

konsekvent vært imot denne muligheten for avgiftsøkning. Det flertallet som presser fram loven og dens ikrafttreden, bør fint kunne avvente en slik massiv avgiftsøkning.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Trond Helleland (H): Arbeiderpartiet har fremmet forslag om å utsette iverksettelsen av lov om tomtefeste av 20. desember 1996. Loven ble altså vedtatt i 1996 og skal nå iverksettes, fem år etter vedtakelse.

I Innst. O. nr. 70 for 1999-2000 ble det gjort endringer i loven, endringer som Arbeiderpartiet subsidiært sluttet seg til, som Storberget påpekte. 8. juni i år sanksjonerte justisministeren og regjeringen loven, med iverksettelsesdato 1. januar 2002. Det Arbeiderpartiet nå gjør, er å ta omkamp på en lov som de selv i regjering har sanksjonert, og som de i Stortinget har stemt for i siste runde. Det er for så vidt lov å gjøre det, men når Storberget hevder at dette har de vært imot hele tiden, er det litt rart at regjeringen Stoltenberg ikke trakk tilbake det forslaget til endring som forelå fra den forrige regjering. Den eneste endringen jeg ser kan ha oppstått nå, er at Arbeiderpartiet gjorde et dårlig valg og vil forsøke å fri til noen grupper gjennom dette forslaget om å utsette iverksettelsen. Det kan sies mye om den formen for saksbehandling som vi nå har, men forutsigbarhet er i hvert fall ikke en merkelapp en kan bruke på den og dette forslaget om utsettelse fra Arbeiderpartiet.

Nå har det gått snart fem år siden loven ble vedtatt. Alle parter er kjent med lovens innhold. Det å utsette iverksettelsen vil ikke bidra til annet enn å videreføre skjjevheter som før eller siden må rettes opp. Det er viktig å minne om at loven regulerer tomtefesteavtaler inngått før 26. mai 1983. Det gjelder altså ikke nyere avtaler.

Storberget viser også til i sitt innlegg at han har fått rapportert inn økninger fra 1 500 kr til 70 000 kr på hytteeiendommer. Ja, det kan jo hende at det er riktig, men da er det verdt å merke seg at Stortinget har selv vedtatt at det skal være maksimum 9 000 kr i leie pr. mål. Det betyr at hytteeiendommen da er på nærmere åtte mål. Det er altså ikke noen liten eiendom, og det er antakelig noen som har rimelig god råd i utgangspunktet, som har denne eiendommen.

Det er også slik at tomtefesteloven faktisk er en avtale mellom to parter, og jeg synes det er interessant at Arbeiderpartiet kun legger vekt på rettighetene til dem som fester sine tomter, ikke på rettighetene til dem som faktisk stiller sin eiendom til disposisjon.

Arbeiderpartiet viser i sitt forslag til at et nytt lovforslag om tomtefesteloven er sendt ut på høring. Det er også en sak for seg. Lovendringsforslaget ble sendt ut midt i valgkampen, 29. august, og utgangspunktet for dette var ikke et ønske fra Stortinget om en ny tomtefestelov, nei, høringen tar utgangspunkt i – ja, det står direkte i lovforslaget – en formulering fra Arbeiderpartiets program for 2001–2005. Og det er jo interessant at Arbeiderpartiet brukte regjeringsapparatet til å fremme lov-

forslag som det ikke var støtte for i det hele tatt i Stortinget, kun i Arbeiderpartiets eget partiprogram. Det er selvsagt tillatt, men det vises ikke til dette i forslaget fra Storberget som nå ligger til behandling. Dette er et rent arbeiderpartiforslag som ble fremmet i valgkampen.

Loven som skal iverksettes, gjelder altså festeavtale inngått før 26. mai 1983. Jeg vil anbefale Høyres gruppe å stemme imot Arbeiderpartiets forslag, da dette er å betrakte som en ren omkamp om en lov som justisminister Hanne Harlem og Regjeringen godkjente 8. juni 2001.

Karin Andersen (SV): Jeg skal ikke forlenge denne debatten mye, bare henvisse til begrunnelsene som er gitt i Dokument nr. 8:31, og det innlegget som ble holdt fra Arbeiderpartiets side, og si at SV slutter seg til og kommer til å stemme for forslaget slik det er lagt fram.

Vi tar ikke stilling til de enkeltheter som ligger her nå. Veldig mye av det støtter vi. Andre deler av hva en slik utsettelse vil bety, må vi komme tilbake til når vi ser resultatet av den høringen som nå pågår, men vi kan ikke se at det er noen særlig god grunn til ikke å støtte et forslag som går på realiteten i virkningen av en lov, bare fordi det er ett parti som har stått for dette synet.

Jeg ønsker at vi skal kunne se på alle forslag som kommer til Stortinget, uavhengig av hvilke partier det er som fremmer dem, at vi skal se på det saklige innholdet og se om vi er i stand til å støtte det. Og jeg syns at det er en holdning som burde gjennomføres for alle. Jeg syns det blir for lett å si at dette er et forslag som en regjering eller et parti har fremmet, og derfor velger vi å se bort fra det. Vi er nødt til å gå inn i de realitetene som forslaget skisserer opp. Og her er det reist mange ankepunkter mot lovverket slik det er utformet nå, og det er gode grunner til å avvete høringen og de resultatene som kommer av den, før man eventuelt iverksetter loven.

Finn Kristian Marthinsen (KrF): Da jeg ble sittende her under forrige sak, i påvente av at denne skulle komme opp, uttalte representanter for flertallspartiene at de syntes det var utidig at ikke de som var i mindretall, aksepterte akkurat det, at de var i mindretall, og bøyde seg for flertallet. Ja, det ble fra Arbeiderpartiets side fra denne talerstol endog med indignasjon gitt uttrykk for at det var en veldig lite parlamentarisk måte å forholde seg på. Jeg begriper heller ikke hvorfor Arbeiderpartiet i den saken vi nå behandler, ikke kan bøye seg for flertallet, som har gjort et vedtak, først i 1996, og så senere da vi gjorde endringer. Det er en omkamp som ligger i dette dokumentet, og Kristelig Folkeparti kommer til å stemme imot det.

Kristelig Folkeparti forsøker både å forstå og å yte rettferdighet overfor fester så vel som bortfester. I dokumentets begrunnelse heter det:

«Den prisstigning som nå vil kunne forventes fra og med årsskiftet på bakgrunn av lovendringen vil innebære en betydelig økning av festeavgiften for mange bolig- og hytteeiere.»

Det er jo nettopp intensjonen! Det er det som er sakens kjerne. Det er jo derfor man har gjort endringer i lo-

ven. Men fordi man først gjorde et vedtak som kunne få altfor store konsekvenser, har man gjort endringer og satt et tak.

Jeg trodde også at denne saken egentlig var klar, etter som statsråd Harlem tok kontakt med undertegnede for å sikre seg Kristelig Folkepartis støtte til å gjennomføre denne loven fra 1. juli i inneværende år. Det tok litt tid å få utarbeidet forskriftene, men ellers var jo alt klart. Derfor tror jeg representanten Helleland har påpekt et viktig poeng i sitt innlegg nettopp.

Det er imidlertid nødvendig at statsråden tar med seg noen momenter til vurdering. Jeg forventer ikke at statsråden skal kunne svare direkte på det her i salen, men det kan kanskje fremmes som et skriftlig spørsmål til statsråden ved en senere anledning. Det foregår en del ting omkring festeinstituttet som er uklare, og hvor det skapes uklarhet, f.eks. i forhold til det som går på regler om rett for festeren til å innløse tomten etter 30 år. Gjelder det for den festeren som inngår avtalen for første gang, at tomten kan innløses etter 30 år, eller fornyes starttidspunktet for hver ny person som overtar dette festet? For min egen del er jeg ikke i tvil, men jeg vil gjerne la statsråden ta det med seg.

Det er også slik at når man skal verdifastsette tomtens utgangspunkt i de ulike områdene, er det nødvendig og viktig å ta hensyn til om det er grunneieren som har foretatt de nødvendige grunnlagsinvesteringene, f.eks. til infrastrukturen, eller om det er tomtefesterne som i fellesskap har stått for dette. Og hva skal så være utgangspunktet for å vurdere hva som er den reelle markedspris? Hvem skal ha igjen de midlene som er investert?

Fordi det er en del uklarheter knyttet opp mot denne loven, har vi sagt at den skal evalueres etter to år. Da er det, etter min forståelse, ikke så forferdelig vanskelig å forholde seg i ro i disse to årene når vi nå har gjort et vedtak og dette vedtaket skal bli effektivt.

Det er også viktig at vi ikke har en prisforskrift som slår i hjel hensikten med den vedtatte tomtfesteloven. Det er riktig, som Arbeiderpartiet skriver i sin begrunnelse, at det vil føre til en økning av festeavgiften for mange bolig- og hytteeiere. Slik skal det være, for det må skje rettferdighet, både i forhold til fester og i forhold til bortfester.

Jan Arild Ellingsen (FrP): Saken er etter hvert bredt diskutert, og de fleste synspunkter har vel kommet fram. På samme tid har vi fått en hovedutfordring fra Arbeiderpartiet, og den skal vi selvfølgelig svare på. Det fascinerer meg litt når Arbeiderpartiet, etter mitt skjønn, har frekkhetens nådegaver til å si at de er opptatt av avgiftsnivået her i landet. Hvis det er et parti som har vært særdeles dyktig med å pålegge det norske folk avgifter, er det visse Arbeiderpartiet. Men det er for øvrig helt betimelig at representanten fra Arbeiderpartiet viser til at Fremskrittspartiet er et parti som er opptatt av å redusere avgiftene. Det har han selvfølgelig helt rett i, men troverdigheten for representantens egen del står ikke til troende, etter mitt skjønn.

For Fremskrittspartiets del er dette en balansegang hvor man skal ivareta to forhold. Det er grunneiers og det

(Ellingsen)

er festers forhold. Det gjør man gjennom et leieforhold. Det er klart at her er det ikke snakk om en avgift. Det er rett og slett snakk om å betale for leie av et areal. Det er det som er det overordnede i denne saken. Det Arbeiderpartiet gjør ved å fremme forslag på nytt, er ikke å akseptere flertallet i denne salen, som har gitt et mandat og sagt at vi vil ha iverksatt dette. Man har holdt det gående i fem år. Det er på tide at man får dette i gang.

Jeg har heller ikke de store bekymringene, for hvis det skulle vise seg at det er vesentlige skjjevheter som man må ta tak i, ligger det i kortene at det skal være en evaluering etter to år. Hvis den viser at det er særlige forhold som man ikke hadde fått med seg da man fremmet loven, med de forskriftene man har, får Stortinget ta det opp til ny vurdering. Slik er det, og slik må det være, for selv ikke for Stortingets del er det automatikk i at alt som skjer her, nødvendigvis er like fornuftig. Men da må man ha forordninger som gjør det mulig å ta ting opp, se ting i et nytt lys over tid og kanskje gjøre endringer. Det er slik man utvikler samfunnet. Da er Stortinget et verktøy som skal bidra til disse bitene.

Avslutningsvis: Jeg kommer til å anbefale Fremskrittspartiets stortingsgruppe å stemme mot det framlagte forslaget fra Arbeiderpartiet.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Odd Roger Enoksen (Sp): Senterpartiet mener det er viktig at loven ivaretar begge parter, både fester og bortfester. Arbeiderpartiet og SV stiller seg ensidig på festerens side i denne saken, mens det må være tillatt å si at Høyre og Fremskrittspartiet tradisjonelt har gjort det samme. Jeg mener at det forlik som ble inngått, balanse- rer godt og ivaretar hensynet til begge parter. Det er innført en øvre grense pr. dekar for boligtomter, og det er innført begrensninger på hvor mye prisen på festeavtalen skal oppjusteres. Det er også flertall i denne sal for evaluering etter at loven har virket i to år. Jeg ser selvfølgelig ikke bort fra at det kan være enkelte uheldige utslag for enkelte festere. Det mener jeg at Senterpartiet i sine merknader ved forrige behandling tok hensyn til og la inn som en premiss, når vi i innstillingen den gangen viste til at det var behov for å ivareta begge parter, og at det spesielt for boligfester må legges også sosiale hensyn til grunn. Dette bør også gjøres i framtiden og bør tas særlig hensyn til ved evalueringen. Dersom det viser at det får uheldige konsekvenser for enkelte, for det vil dreie seg om enkelte – det er et leieforhold vi her snakker om – må man også søke å ivareta de som blir hardest rammet gjennom særskilte ordninger, og ikke lage en lov generell.

Til slutt vil jeg bare knytte et par kommentarer også til statens rolle. Staten er en av de betydeligste eiendomsbesitterne i landet. Sett på bakgrunn av både det Arbeiderpartiet og det resten av denne sal er opptatt av, tror jeg det er spesielt viktig at staten på sin eiendom legger seg på en linje hvor man ikke skal være prisdrivende, men tvert imot tar sikte på å holde et prisnivå som også kan

danne presedens for øvrige festere. Det gjelder både Opplysningsvesenets fond og Statens skoger.

Jeg vil på denne bakgrunn anbefale Senterpartiets gruppe å stemme imot forslaget fra Arbeiderpartiet.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg skal ikke på dette tidspunkt gå dypt inn i sakens realiteter. De har vært belyst en rekke ganger før. Jeg skal bare vise til at det var regjeringen Stoltenberg som ved kgl. res. 8. juni 2001 fastsatte at tomtefesteloven av 1996 med forskrift skulle tre i kraft 1. januar 2002. Dette skjedde etter at Stortinget hadde vurdert og endret regelen om regulering av festeavgift sommeren 2000. La det også være tillatt å si at stortingsrepresentant Dørum også var kjent med den konsultasjonsprosess som fant sted sist sommer i forbindelse med denne saken.

Når det så gjelder et annet forhold som er tatt opp, er det slik at Stortinget 13. juni 2000 fastsatte at Regjeringen skulle evaluere reglene om festeavgift etter at loven hadde vært i kraft i to år, og legge fram vurderingen for Stortinget som egen sak. Jeg vil også peke på at Arbeiderpartiet stemte mot dette. Dette er de faktiske forhold som ligger i saken.

I tillegg kommer det at regjeringen Stoltenberg selv valgte å sende ut høringsforslag om endringer i tomtefesteloven den 29. august 2001. Samtidig stod det fast at loven skulle tre i kraft 1. januar 2002.

Jeg nevner dette fordi et vedtak i samsvar med forslaget i Dokument nr. 8:31 vil kunne føre med seg en merkbar praktisk turbulens. I en rekke tilfeller der regulering av festeavgifter kan skje i 2002, må vi gå ut fra at bortfesterne nå har sendt ut melding til festerne om hva den nye avgiften vil bli. Jeg vil peke på det generelt uheldige i at en iverksettelsesbeslutning eventuelt blir endret umiddelbart før en lov skal tre i kraft, og vil frarå at Stortinget fatter vedtak i samsvar med Dokument nr. 8-forslaget.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Knut Storberget (A): Jeg synes det er grunn til å minne om at når det gjelder den historiske prosessen i denne saken, er det slik at Høyre og Fremskrittspartiet faktisk ville det verre enn det som er lovens ordlyd i dag. Min hentydning til det som står i Sem-erklæringen i forhold til at Samarbeidsregjeringen vil legge vekt på at også avgiftspolitikken er en sentral del av fordelingspolitikken, synes jeg de borgerlige i denne sal fint kunne kommentere. Fordi det er jo faktisk et nytt moment i forhold til den politiske situasjonen – ved siden av at vi har et nytt storting, som også med stor berettigelse bør kunne få lov til å ta stilling til dette. Da har Stortinget ved denne anledning faktisk en mulighet for å ta Sem-erklæringen på alvor, at man gjør avgiftspolitikken så klart til en del av fordelingspolitikken etter en høst hvor vi har opplevd at fordelingspolitikken er blitt heist som den viktigste fane av de fleste partier. Da handler det ikke om, som representanten Ellingsen påpeker, min troverdighet i forhold til avgifter, for jeg går faktisk inn for at denne av-

giften skal holdes på et lavt nivå, men det handler faktisk om Fremskrittspartiets troverdighet i forhold til avgifter for den lille mann. Det er det man må svare på i denne debatten – hva som er årsaken til at man faktisk ønsker å bidra til en såpass massiv avgiftsøkning. Her kan man gjerne peke på ikrafttredelsesbeslutninger og sanksjoneringer fra tidligere regjeringer og regjeringen Stoltenberg, men det har da aldri før vært noe argument fra høyresiden for å redusere norske avgifter. At regjeringen Stoltenberg har sanksjonert en eller annen slags politikk som skulle bidra til avgiftsøkning, eller avgiftslette for den saks skyld, har aldri vært noe selvstendig argument.

Jeg må minne om at det ikke er kriminelt at regjeringen Stoltenberg fremmer forslag til endringer i tomtefesteloven som man har som bakgrunn i sitt eget partiprogram. Det er jo prerogativet ved å sitte i regjering at man nettopp har mulighet til å fremme forslag – representanten Helleland forsøkte nærmest å framstille det som noe suspekt at det kom i valgkampen, men det er faktisk bare noe som er programfestet. Arbeiderpartiet har ment det i alle år, og det burde heller ikke vært noen overraskelse at det forslaget kom. Jeg minner om at når dette forslaget nå ligger på bordet, har Stortinget faktisk en mulighet til å fungere som en slags dynamisk aktør i politikken, og nettopp ta hensyn til at man har valgt å sette avgiftspolitikken inn i en fordelingspolitisk ramme. Man har også sett at loven gir uheldige utslag, som det nå er på tide å ta hensyn til, og da har man faktisk i disse dager, ved denne behandling, en mulighet til å snu. Den synes jeg stortingsflertallet skal gripe.

Torstein Rudihagen (A): Eg registrerer på lik line med den førre talaren at representanten Marthinsen er indignert over at Arbeidarpartiet tek ein omkamp mot eit stortingsfleirtal, og at representanten Helleland er oppteken av at Regjeringa fremjar eit lovforslag i tråd med Arbeidarpartiets program. Det er kvart politisk partis rett og plikt å jobbe for sine politiske saker, særleg saker der ein er veldig overtydd om at det er nøydt til å skje endringar i forhold til det som no ligg på bordet.

Det er ingen som helst tvil om at den vedtekne tomtefestelova som skal tre i kraft, har mange svakheiter ved seg. Vi får veldig mange attendemeldingar på at dette slår urimeleg ut overfor festaren. Mange festarar har gått inn på desse avtalane under heilt andre føresetnader. Dei har lagt ned eit stort arbeid på tomta, og dei har skapt ein enorm verdiauke på tomta. Så skal plutsleg den verdiauken dei sjølve har jobba inn, slå ut slik at dei får langt høgare leige – eller feste – enn det dei har hatt tidlegare. Det andre som er urimeleg, er at sjølv om ein legg den øvre avgrensinga som no er gjort, til 9 000 kr pr. mål, kan utleigaren på einseitig initiativ auke leiga. Dette vil føre til at mange rett og slett kjem i klemma, f.eks. pensjonistar med lav inntekt som på ein måte har basert sine buutgifter på heilt andre føresetnader.

Eg vil seie det så sterkt at denne festelova på ein måte er den siste leivninga av ei klassedeling i dette samfunnet som vi bør kome til livs. Prinsipielt meiner eg at heile festeordninga burde bli avvikla. I alle fall bør ein no sør-

gje for at ein får ei regulering som ikkje einseitig er til fordel for utleigaren, men som òg er rimeleg og rettferdig for den som har ei festeavtale og blir nøydd til å leige denne tomta. Derfor synest eg faktisk at alle burde vere tente med at vi hadde late det nye lovforslaget som var ute på høyring, få ein sjanse, slik at ein hadde fått registrert dei innspela som har kome og kartlagt konsekvensane av det som no er i ferd med å skje, før ein set i verk ei ny lov.

Finn Kristian Marthinsen (KrF): Representanten Rudihagen uttaler at jeg er «indignert» over at Arbeiderpartiet tar omkamp. Nei, langt ifra. Jeg gav bare uttrykk for at jeg syntes det var rart at ikke Arbeiderpartiet fulgte det samme prinsippet med 15 minutters mellomrom – fra forrige sak og til denne – nemlig at man bøyer seg for et flertallsvedtak. Det ville man gjøre i forrige sak, og det vil man ikke gjøre i denne.

Så sier representanten Storberget at dette er et ledd i Sem-erklæringen om avgiftspolitikken. Men dette handler om betaling for lån av eiendom. Det er det det handler om. Dette er ikke en sånn avgift som går inn i statskassa – men det handler om at jeg, med min eiendom, har leid den eiendommen av en grunneier, og kanskje vil jeg også kjøpe den tomta ved en senere anledning. Og da handler det om en avtale som er inngått oss imellom. Avtalen beskrives i festekontrakten. Vi sier noe om at det har skjedd så mye i utviklingen i samfunnet, at verdistigninger i stor grad har kommet *tomtefesteren* til gode, ikke minst når vedkommende selger sine eiendommer – det huset eller den hytta som er plassert på akkurat det stedet – mens *grunneieren* får sine 200 kr eller 1 500 kr i året i festeavgift, og på den måten er den som sørger for at den som fikk bygd hytta til en billig penge på et tidlig tidspunkt, tjener enorme summer på den ved det gitte tidspunktet han selger den.

Det er viktig, synes jeg, at man kan se begge sider i denne saken. Det er det vi i Kristelig Folkeparti gjorde da vi snudde – vi skjønnte hva som ble resultatet av det vedtaket vi var med på første gang. Det er da en ærlig sak å se at ting ikke blir slik som man trodde de skulle bli. Jeg synes at også Arbeiderpartiet i denne sammenhengen kunne være med og se saken fra begge sider. Hvis det som nå ligger i dette dokumentforslaget fra bl.a. Storberget, var viktig for Arbeiderpartiet, hvorfor i all verden valgte ikke da Stoltenberg-regjeringen å utsette iverksettelsen? Var det ikke så viktig da? Er det nå det er blitt viktig, etter at de er kommet i opposisjon? Jeg bare spør.

Jan Arild Ellingsen (FrP): Det er på nytt kjente og kjære toner, og angrep på Fremskrittspartiet i avgiftspolitikken. Som sagt, den som skal angripe oss, skal ha stor grad av politisk troverdighet i så måte, for jeg tror ikke det er så mange som kan konkurrere med oss når det gjelder avgiftsnivået.

Men der representanten Storberget tar feil i forhold til dette, er at dette ikke er avgift, som andre også har vært inne på, det er snakk om å betale leie for et areal. Da

skal man vektlegge begge partenes interesser – den som leier, og den som er utleier. Og da kan det ikke være slik at den ene skal subsidiere den andre, da får man lage en ordning som blir mest mulig rettferdig.

Når representanten Storberget viser til Fremskrittspartiet og dette med avgiftsøkninger, burde han vært mer bekymret for andre ting, som f.eks. dokumentavgiften. Da kunne han ta i et tak der, så fikk folk kanskje råd til å betale festeavgiften sin. Det samme med drivstoffavgiftene og bilavgiftene, som rammer folk flest – muligheter har representanten Storberget en masse, det er bare å ta tak og støtte opp og redusere avgiftene. Den støtten skal han få hos Fremskrittspartiet.

Jeg kan heller ikke la være å kommentere representanten Rudihagens eminente innspill på slutten av sitt innlegg, hvor han viste bekymring for pensjonistene. Ja, det skulle man tro på – fra Arbeiderpartiet! Hvem er det som har ligget bak og presset fram dagens samordning, som rammer pensjonistene i stor grad? La Arbeiderpartiet ta opp hansken herfra og gjøre noe med det, så skal de på nytt få støtte fra oss. Så får kanskje også pensjonistene bedre vilkår.

Bjørn Hernæs (H): Jeg har lyst til å minne om at tomtefesteregimet slik Arbeiderpartiet vil ha det, er den siste reminisensen av Arbeiderpartiets huseierreguleringer som vi slet med helt til Willoch-regjeringen i sin tid fikk avskaffet det verste. Dette har selvsagt ingenting med avgiftspolitikken i den forstand å gjøre, som det er påpekt av flere talere. Det er en måte å regulere en avtale mellom selvstendige parter på – en grunneier og en som ønsker å bygge et hus eller en hytte.

I sin tid kan det ha vært en veldig god avtale for begge parter. Grunneieren har sikret seg løpende inntekter, og den som skal bygge hus eller hytte, har sluppet den delen av egenkapitalen som ligger i å måtte anskaffe seg tomt. At det så går 15–20–30 år, hvor lånene på hus eller hytte er nedbetalt, og så den ene av to eierinteressenter mener at all verdistigning burde tilfalle ham eller henne, er altså ikke en prinsipiell tenkning når det gjelder eiendomsrett, men typisk for Arbeiderpartiets holdning til grunneierrettigheter.

Når Rudihagen er prinsipielt imot anledning til tomtefeste, er det et standpunkt man i og for seg godt kan diskutere og respektere. Men det betyr rett og slett at et gode som det er mulig å få tak i eller anskaffe seg gjennom et tomtefeste, ikke nødvendigvis blir til stede hvis det er snakk om å kjøpe. Hvis man da ikke skal ekspropriere, vil grunneier ha rett til å si at hvis jeg ikke kan skaffe et langsiktig inntektsgrunnlag for eiendommen min, lar jeg rett og slett være å selge. Det kan vel neppe være til fordel for noen av partene.

Så har jeg lyst til å si at denne loven representerer en av de få prinsipielle debattene som er i Stortinget. Representanten Anders C. Sjaastad sa da debatten var oppe første gang, at det gjaldt en gammel dimensjon mellom en tradisjonell sosialistisk og en borgerlig holdning til eiendomsrett. Det blir ikke slik at man kan bruke eiendomsretten i de tilfellene hvor det passer inn i ens eget kram, og så la være å ta den med i de tilfellene hvor det ikke passer. I tillegg har vi sagt at vi vil komme tilbake til denne saken etter to år. I mellomtiden tror jeg vi endelig – og det er sannelig ikke for tidlig – har fått en ordning når det gjelder tomtefeste, som gjør at både grunneiere og festere kan leve godt med de reguleringene som vi nå har foretatt i loven.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til saken på tilleggsdagsordenen.

J ø r g e n K o s m o gjeninntok her presidentplansen.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Vi kan da gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 53 (2000-2001) – om Datatilsynets årsmelding for 2000 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har John I. Alvheim satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslaget lyder:

«Påløpt driftsunderskudd ved de offentlige sykehus i 2001 som kan dokumenteres har sin grunn i økt pasientbehandling i 2001, skal i sin helhet dekkes av staten.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 88 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.30.01)

Komiteen hadde innstillet:

I

I statsbudsjettet for 2001 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
600		Sosial- og helsedepartementet	
	01	Driftsutgifter, forhøyes med	7 000 000
		fra kr 170 100 000 til kr 177 100 000	
604		Etat for rådssekretariater og enkelte helse- og sosialfaglige oppgaver mv.	
	01	Driftsutgifter, forhøyes med	1 000 000
		fra kr 55 040 000 til kr 56 040 000	
	70	Tilskudd til frivillighetsentraler, nedsettes med	1 650 000
		fra kr 54 800 000 til kr 53 150 000	
614		Utvikling av sosialtjenesten, tiltak for rusmiddelmissbrukere mv.	
	63	Utvikling av sosialtjenesten og rusmiddeltiltak, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	5 000 000
		fra kr 167 800 000 til kr 172 800 000	
660		Krigspensjon	
	70	Tilskudd, militære, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	9 000 000
		fra kr 302 000 000 til kr 293 000 000	
	71	Tilskudd, sivile, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	27 000 000
		fra kr 732 000 000 til kr 705 000 000	
666		Avtalefestet pensjon (AFP)	
	70	Tilskudd, forhøyes med	14 000 000
		fra kr 512 000 000 til kr 526 000 000	
674		Handlingsplan for funksjonshemmede	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	1 500 000
		fra kr 41 600 000 til kr 40 100 000	
	60	Tilskudd til assistenter for funksjonshemmede, nedsettes med	400 000
		fra kr 45 000 000 til kr 44 600 000	
675		Tiltak for eldre og funksjonshemmede	
	01	Driftsutgifter, nedsettes med	600 000
		fra kr 12 860 000 til kr 12 260 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med	1 000 000
		fra kr 35 300 000 til kr 34 300 000	
	70	Tilskudd til spesielle formål, nedsettes med	550 000
		fra kr 15 600 000 til 15 050 000	
676		Kompetansesentra for funksjonshemmede	
	70	Kompetansesentra m.m., forhøyes med	5 700 000
		fra kr 95 750 000 til kr 101 450 000	
704		Giftinformasjonssentralen	
	01	Driftsutgifter, forhøyes med	1 000 000
		fra kr 12 010 000 til kr 13 010 000	
705		Kursvirksomhet og stipendier	
	61	Utdanningstiltak, turnustjeneste m.v, nedsettes med	1 000 000
		fra kr 48 400 000 til kr 47 400 000	
	62	Bedriftsinterne videreutdanninger, nedsettes med	14 440 000
		fra kr 33 000 000 til kr 18 560 000	
	71	Tilskudd til kurs og stipendier til personell innen helsevesenet m.m., nedsettes med	240 000
		fra kr 13 000 000 til kr 12 760 000	
710		Statens institutt for folkehelse	
	21	Formidlingsvirksomhet, forhøyes med	3 400 000
		fra kr 113 500 000 til kr 116 900 000	
712		Statens helseundersøkelser	
	01	Driftsutgifter, forhøyes med	840 000
		fra kr 46 620 000 til kr 47 460 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
719		Helsefremmende og forebyggende arbeid	
	21	Tilskudd til helsefremmende og forebyggende tiltak i helse- og sosialsektoren, <i>kan overføres</i> , nedsettes med ..... fra kr 35 850 000 til kr 34 550 000	1 300 000
730		Fylkeskommunenes helsetjeneste	
	60	Innsatsstyrt finansiering av sykehus, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med ..... fra kr 11 864 000 000 til kr 12 194 000 000	330 000 000
	62	Tilskudd til regionssykehus, forhøyes med ..... fra kr 1 864 800 000 til kr 2 095 800 000	231 000 000
	67	Andre tilskudd, forhøyes med ..... fra kr 51 400 000 til kr 53 825 000	2 425 000
731		Rikshospitalet	
	50	Statstilskudd, forhøyes med ..... fra kr 1 318 800 000 til kr 1 640 900 000	322 100 000
734		Det norske Radiumhospital	
	50	Statstilskudd, forhøyes med ..... fra kr 361 700 000 til kr 381 700 000	20 000 000
739		Andre utgifter	
	21	Forsøk og utvikling i sykehussektoren, <i>kan overføres, kan nyttes under post 65</i> , forhøyes med ..... fra kr 154 650 000 til kr 223 950 000	69 300 000
	61	Tilskudd til driftsavtaler, nedsettes med ..... fra kr 206 000 000 til kr 204 000 000	2 000 000
	66	Mammografiscreening, forhøyes med ..... fra kr 99 600 000 til kr 101 600 000	2 000 000
	71	Tilskudd til Norsk Pasientforening m.fl., nedsettes med ..... fra kr 4 500 000 til kr 2 500 000	2 000 000
	90	Innskuddskapital til etablering av helseforetakene, forhøyes med ..... fra kr 500 000 til kr 6 500 000	6 000 000
742		Forpleining, kontroll og tilsyn med psykiatriske pasienter	
	01	Driftsutgifter, forhøyes med ..... fra kr 20 600 000 til kr 21 600 000	1 000 000
	60	Tilskudd, nedsettes med ..... fra kr 3 800 000 til kr 2 800 000	1 000 000
743		Statlige stimulerings tiltak for psykisk helsevern	
	61	Tilskudd til psykososialt arbeid for flyktninger, <i>kan overføres</i> , nedsettes med ..... fra kr 17 100 000 til kr 4 200 000	12 900 000
	72	Tilskudd til Modum bads nervesanatorium, forhøyes med ..... fra kr 68 800 000 til kr 70 800 000	2 000 000
750		Statens legemiddelkontroll	
	01	Driftsutgifter, nedsettes med ..... fra kr 101 020 000 til 99 520 000	1 500 000

II

Votering i sak nr. 3

Stortinget samtykker i at kap. 739 Andre utgifter, post 21 Forsøk og utvikling i sykehussektoren tilføyes stikkordet «kan overføres».

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Under debatten har Sigbjørn Molvik satt fram et forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om en redegjørelse for årsakene til den store nedgangen i antallet mottakere av overgangsstønad fra 2000 til 2001 og legge denne fram for Stortinget på egnet måte.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 83 mot 20 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 13.30.39)

Komiteen hadde innstillet:

I

I statsbudsjettet for 2001 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
		Sosial- og helsedepartementet	
2600		Trygdeetaten	
	01	Driftsutgifter, forhøyes med ..... fra kr 3 922 900 000 til kr 3 933 900 000	11 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med ..... fra kr 30 900 000 til kr 29 900 000	1 000 000
2650		Sykepenger	
	70	Sykepenger for arbeidstakere m.v, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med ..... fra kr 21 836 000 000 til kr 20 950 000 000	886 000 000
	71	Sykepenger for selvstendige, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med ..... fra kr 1 536 000 000 til kr 1 465 000 000	71 000 000
	75	Feriepenger av sykepenger, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med ..... fra kr 1 141 000 000 til kr 1 070 000 000	71 000 000
2660		Uførhet	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med ..... fra kr 12 838 000 000 til kr 12 697 000 000	141 000 000
	71	Tilleggs pensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med ..... fra kr 18 745 000 000 til kr 18 712 000 000	33 000 000
	72	Særtilllegg, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med ..... fra kr 1 315 000 000 til kr 1 293 000 000	22 000 000
	74	Grunnstønad, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med ..... fra kr 1 281 000 000 til kr 1 313 000 000	32 000 000
	75	Hjelpstønad, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med ..... fra kr 1 395 000 000 til kr 1 405 000 000	10 000 000
	76	Menerstatning ved yrkesskade, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med ..... fra kr 132 000 000 til kr 105 000 000	27 000 000
2663		Medisinsk rehabilitering mv.	
	70	Rehabiliteringspenger, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med ..... fra kr 4 815 000 000 til kr 4 860 000 000	45 000 000
	72	Foreløpig uførestønad, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med ..... fra kr 227 000 000 til kr 210 000 000	17 000 000
	73	Attføringshjelp, forhøyes med ..... fra kr 55 000 000 til kr 77 000 000	22 000 000
	74	Tilskudd til biler, nedsettes med ..... fra kr 908 000 000 til kr 850 000 000	58 000 000
	75	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler, nedsettes med ..... fra kr 2 682 000 000 til kr 2 370 000 000	312 000 000
	76	Bedring av funksjonsevnen, andre formål, forhøyes med ..... fra kr 35 000 000 til kr 38 000 000	3 000 000
	79	Høreapparater, nedsettes med ..... fra kr 325 000 000 til kr 280 000 000	45 000 000
2670		Alderdom	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med ..... fra kr 27 686 000 000 til kr 27 705 000 000	19 000 000
	71	Tilleggs pensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med ..... fra kr 35 280 000 000 til kr 35 335 000 000	55 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	72	Ventetillegg, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med ..... fra kr 183 000 000 til kr 188 000 000	5 000 000
	73	Særtilllegg, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med ..... fra kr 5 510 000 000 til kr 5 460 000 000	50 000 000
2683		Stønad til enslig mor eller far	
	70	Overgangsstønad, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med ..... fra kr 2 160 000 000 til kr 2 070 000 000	90 000 000
	72	Stønad til barnetilsyn, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med ..... fra kr 700 000 000 til kr 710 000 000	10 000 000
	73	Utdanningsstønad, nedsettes med ..... fra kr 149 000 000 til kr 130 000 000	19 000 000
2711		Diverse tiltak i fylkeshelsetjenesten mv.	
	73	Sykestønadsutgifter i utlandet, nedsettes med ..... fra kr 117 000 000 til kr 105 000 000	12 000 000
	76	Private laboratorier og røntgeninstitut, forhøyes med ..... fra kr 423 000 000 til kr 433 000 000	10 000 000
	77	Pasienter fra gjensidighetsland m.v, nedsettes med ..... fra kr 41 200 000 til kr 20 000 000	21 200 000
2750		Syketransport mv.	
	71	Skyssvederlag for leger, forhøyes med ..... fra kr 336 000 000 til kr 356 000 000	20 000 000
	75	Logopedisk behandling, forhøyes med ..... fra kr 25 000 000 til kr 29 000 000	4 000 000
	77	Syketransport, forhøyes med ..... fra kr 1 391 800 000 til kr 1 425 000 000	33 200 000
2751		Medisiner mv.	
	72	Sykepleieartikler, nedsettes med ..... fra kr 929 000 000 til kr 900 000 000	29 000 000
2752		Refusjon av egenbetaling	
	70	Refusjon av egenbetaling, nedsettes med ..... fra kr 1 804 000 000 til kr 1 750 000 000	54 000 000
2755		Helsetjeneste i kommunene	
	70	Refusjon allmennlegehjelp, <i>kan nyttes under post 61</i> , forhøyes med ..... fra kr 2 054 000 000 til kr 2 125 000 000	71 000 000
	71	Refusjon fysioterapi, <i>kan nyttes under post 62</i> , forhøyes med ..... fra kr 876 000 000 til kr 895 000 000	19 000 000
2790		Andre helsetiltak	
	70	Bidrag, lokalt, nedsettes med ..... fra kr 418 000 000 til kr 407 000 000	11 000 000
I n n t e k t e r :			
5701		Diverse inntekter	
	02	Diverse inntekter, forhøyes med ..... fra kr 109 000 000 til kr 150 000 000	41 000 000
	03	Hjelpemiddelsentraler m.m., forhøyes med ..... fra kr 57 000 000 til kr 59 000 000	2 000 000
	71	Refusjon ved yrkesskade, forhøyes med ..... fra kr 656 000 000 til kr 687 000 000	31 000 000
	73	Refusjon fra bidragspliktige, nedsettes med ..... fra kr 1 160 000 000 til kr 1 080 000 000	80 000 000
	75	Refusjon overskytende bidrag, nedsettes med ..... fra kr 274 000 000 til kr 190 000 000	84 000 000
	80	Renter, nedsettes med ..... fra kr 35 000 000 til kr 25 000 000	10 000 000

II

Stortinget samtykker i at:

1. overført beløp fra 2000 til 2001 på 975 mill. kroner under kap. 2790 Andre helsetiltak, post 72 Sykebehandling i utlandet, reduseres med 250 mill. kroner til 725 mill. kroner.
2. bevilgningen i statsbudsjettet for 2001 under kap. 2790 Andre helsetiltak, post 72 Sykebehandling i utlandet, tilføyes stikkordet «kan overføres».

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. desember 2001:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide nye retningslinjer for reduksjon av pensjonsytelser til personer med langtidsopphold i kommunal eller fylkeskommunal institusjon som likestiller brukere i slike institusjoner.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 67 mot 36 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.31.56)

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Olav Gunnar Ballo på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. desember 2001:

«Stortinget ber Regjeringen om å vurdere grunnbeløpet i folketrygden og de mest vanlige tilleggene med sikte på å redusere behovet for supplerende sosialhjelp for trygdemottakere.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 83 mot 20 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 13.32.25)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. desember 2001:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at reduksjon av pensjonen til personer med langtidsopphold i kommunal eller fylkeskommunal institusjon ikke skal inntruffe før etter ett års opphold, og fribeløpet skal være minst 12 000.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 87 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.32.48)

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. desember 2001:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag for Stortinget om endringer i lov om folketrygd som gir pensjonister rett til sin fulle og rettmessige pensjon ved fylte 67 år uten avkortning for eventuelle øvrige inntekter.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 86 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.33.12)

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten har Magnhild Meltveit Kleppa satt fram et forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«I statsbudsjettet for 2001 vert det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
571		Rammetilskot til kommunar (jf. kap. 3571):	
	60	Innbyggjartilskot/utgiftsutjamning, vert auka med ..... frå kr 29 795 916 000 til kr 30 155 916 000	360 000 000
572		Rammetilskot til fylkeskommunar (jf. kap. 3572):	
	60	Innbyggjartilskot/utgiftsutjamning, vert auka med ..... frå kr 16 407 182 000 til kr 16 547 182 000»	140 000 000

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:19 (2001-2002) – forslag frå stortingsrepresentant Magnhild Meltveit Kleppa om at kommunane og fylkeskommunane blir tilført ekstra midlar for 2001 som fylgje av auka pensjonskostnader – vert å leggje ved protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom innstillingen og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet bifaltes innstillingen med 82 mot 21 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.34.00)

«Kap.	Post	Formål:	Kroner
282		Privat høgskoleutdanning	
	70	Tilskudd, blir økt med ..... fra kr 395 794 000 til kr 448 976 000	53 182 000
2410		Statens lånekasse for utdanning	
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning, kan overføres</i> , blir økt med ..... fra kr 809 000 000 til kr 903 000 000»	94 000 000

Forslag nr. 3 lyder:

«Bevilgningen over kap. 240 post 70 Private skoler mv., gjøres overførbar.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Bevilgningene over kap. 253 gjøres overførbare.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 88 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.34.44)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Jan Simonsen.

Forslaget lyder:

«Kap.	Post	Formål:	Kroner
281		Fellesutgifter for universiteter og høgskoler	
	76	Tilskudd til Nordnet, <i>kan overføres</i> , blir redusert med ..... fra kr 32 652 000 til kr 19 652 000»	13 000 000

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Jan Simonsen ble med 62 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.35.04)

Komiteen hadde innstillet:

I

I statsbudsjettet for 2001 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
203		Statens utdanningskontorer	
	01	Driftsutgifter, blir økt med ..... fra kr 109 207 000 til kr 111 207 000	2 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, blir økt med ..... fra kr 1 200 000 til kr 3 700 000	2 500 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
221		Tilskudd til grunnskolen	
	60	Tilskudd til virkemiddeltiltak i Nord-Norge, <i>kan overføres</i> , blir økt med ..... fra kr 19 058 000 til kr 22 458 000	3 400 000
	63	Tilskudd til skolefritidsordninger, <i>kan overføres</i> , blir økt med ..... fra kr 398 619 000 til kr 433 819 000	35 200 000
	65	Tilskudd til opplæring for språklige minoriteter i grunnskolen, blir redusert med ..... fra kr 717 554 000 til kr 691 354 000	26 200 000
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring, blir redusert med ..... fra kr 29 000 000 til kr 25 600 000	3 400 000
	68	Det samiske utdanningsområdet, <i>kan overføres</i> , blir økt med ..... fra kr 27 133 000 til kr 30 633 000	3 500 000
222		Statens grunnskoler og grunnskoleinternat	
	01	Driftsutgifter, blir økt med ..... fra kr 49 245 000 til kr 50 745 000	1 500 000
229		Andre formål i grunnskolen	
	62	Kompensasjon for merutgifter i forbindelse med midlertidige lokaler, <i>kan overføres</i> , blir økt med ..... fra kr 15 000 000 til kr 31 700 000	16 700 000
232		Statlige skoler med opplæring på videregående nivå	
	01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 60</i> , blir økt med ..... fra kr 134 169 000 til kr 136 669 000	2 500 000
234		Tilskudd til lærebedrifter m.m	
	70	Tilskudd til bedrifter som tar inn lærlinger, blir redusert med ..... fra kr 310 500 000 til kr 282 500 000	28 000 000
238		Kvalitetsutvikling i videregående opplæring	
	01	Driftsutgifter, blir redusert med ..... fra kr 84 663 000 til kr 83 273 000	1 390 000
240		Private skoler m.v.	
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i> , blir redusert med ..... fra kr 1 223 674 000 til kr 1 197 374 000	26 300 000
243		Kompetansesenter for spesialundervisning	
	01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under postene 21 og 60</i> , blir redusert med ..... fra kr 662 339 000 til kr 622 739 000	39 600 000
	21	Spesielle driftsutgifter, blir økt med ..... fra kr 37 284 000 til kr 56 784 000	19 500 000
	60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, <i>kan overføres</i> , blir økt med ..... fra kr 80 000 000 til kr 120 000 000	40 000 000
253		Folkehøgskoler	
	70	Tilskudd til andre folkehøgskoler, <i>kan nyttes under post 60</i> , blir redusert med ..... fra kr 357 230 000 til kr 355 430 000	1 800 000
254		Tilskudd til voksenopplæring	
	60	Tilskudd til norskopplæring for innvandrere, blir økt med ..... fra kr 652 314 000 til kr 661 414 000	9 100 000
	62	Tilskudd til grunnskoleopplæring for innvandrere 16-20 år, blir redusert med ..... fra kr 94 648 000 til kr 83 948 000	10 700 000
256		VOX – voksenopplæringsinstituttet	
	01	Driftsutgifter, blir redusert med ..... fra kr 50 049 000 til kr 49 049 000	1 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, blir redusert med ..... fra kr 15 770 000 til kr 11 770 000	4 000 000
260		Universitetet i Oslo	
	50	Statstilskudd, blir økt med ..... fra kr 2 497 640 000 til kr 2 508 912 000	11 272 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
261		Universitetet i Bergen	
	50	Statstilskudd, blir økt med	5 636 000
		fra kr 1 497 665 000 til kr 1 503 301 000	
262		Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	
	50	Statstilskudd, blir økt med	7 892 000
		fra kr 1 907 488 000 til kr 1 915 380 000	
263		Universitetet i Tromsø	
	50	Statstilskudd, blir økt med	3 302 000
		fra kr 857 300 000 til kr 860 602 000	
264		Norges handelshøgskole	
	01	Driftsutgifter, blir økt med	20 429 000
		fra kr 163 238 000 til kr 183 667 000	
265		Arkitekthøgskolen	
	01	Driftsutgifter, blir økt med	853 000
		fra kr 40 508 000 til kr 41 361 000	
268		Norges idrettshøgskole	
	01	Driftsutgifter, blir økt med	2 053 000
		fra kr 81 701 000 til kr 83 754 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, blir økt med	6 000 000
		fra kr 4 985 000 til kr 10 985 000	
269		Norges musikkhøgskole	
	01	Driftsutgifter, blir økt med	1 343 000
		fra kr 90 800 000 til kr 91 423 000	
270		Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter	
	70	Tilskudd til lengre reiser, <i>overslagsbevilgning</i> , blir økt med	1 500 000
		fra kr 74 784 000 til kr 76 284 000	
	75	Tilskudd til bygging av studentbosteder, <i>kan overføres</i> , blir økt med	26 000 000
274		Statlige høgschooler	
	01	Driftsutgifter, blir økt med	70 800 000
		fra kr 5 469 059 000 til kr 5 539 859 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, blir økt med	69 000 000
		fra kr 237 361 000 til kr 306 361 000	
278		Norges landbrukshøgskole	
	01	Driftsutgifter, blir økt med	1 882 000
		fra kr 343 546 000 til kr 345 428 000	
279		Norges veterinærhøgskole	
	01	Driftsutgifter, blir økt med	2 453 000
		fra kr 158 640 000 til kr 161 093 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, blir økt med	9 000 000
		fra kr 55 099 000 til kr 64 099 000	
281		Fellesutgifter for universiteter og høgschooler	
	01	Driftsutgifter, blir redusert med	25 157 000
		fra kr 619 740 000 til kr 594 583 000	
	90	Kapitalinnskudd i forskningsstiftelser, økes med	250 000
		fra kr 208 000 til kr 458 000	
282		Privat høgschoolerutdanning	
	70	Tilskudd, blir økt med	3 182 000
		fra kr 395 794 000 til kr 398 976 000	
283		Det norske meteorologiske institutt	
	01	Driftsutgifter, blir økt med	8 000 000
		fra kr 222 399 000 til 230 399 000	
297		Nidaros domkirke m.m	
	01	Driftsutgifter, blir økt med	3 800 000
		fra kr 27 171 000 til kr 30 971 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
299		Opplysningsvesenets fond	
	01	Driftsutgifter, blir økt med ..... fra kr 16 484 000 til kr 18 984 000	2 500 000
	79	Til disposisjon for felleskirkelige tiltak, <i>kan overføres</i> , blir økt med ..... fra kr 25 000 000 til kr 33 980 000	8 980 000
2410		Statens lånekasse for utdanning	
	01	Driftsutgifter, blir økt med ..... fra kr 238 364 000 til kr 238 964 000	600 000
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i> , blir redusert med ..... fra kr 4 419 700 000 til kr 4 218 000 000	201 700 000
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i> , blir økt med ..... fra kr 809 000 000 til kr 853 000 000	44 000 000
	72	Rentestønad, <i>overslagsbevilgning</i> , blir økt med ..... fra kr 1 404 000 000 til kr 1 435 000 000	31 000 000
I n n t e k t e r :			
3203		Statens utdanningskontorer	
	01	Inntekter ved oppdrag, blir økt med ..... fra kr 1 200 000 til kr 3 700 000	2 500 000
	02	Salgsinntekter mv., blir redusert med ..... fra kr 3 581 000 til kr 2 581 000	1 000 000
	11	Kursavgifter, blir økt med ..... fra kr 6 570 000 til kr 9 570 000	3 000 000
3221		Tilskudd til grunnskolen	
	04	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, blir redusert med ..... fra kr 48 595 000 til kr 30 095 000	18 500 000
3222		Statens grunnskoler og grunnskoleinternat	
	02	Salgsinntekter mv., blir økt med ..... fra kr 340 000 til kr 1 840 000	1 500 000
3232		Statlige skoler med opplæring på videregående nivå	
	02	Salgsinntekter mv., blir økt med ..... fra kr 12 002 000 til kr 14 502 000	2 500 000
3238		Kvalitetsutvikling i videregående opplæring	
	05	Refusjon fra NORAD, blir redusert med ..... fra kr 2 060 000 til kr 670 000	1 390 000
3243		Kompetansesenter for spesialundervisning	
	01	Inntekter ved oppdrag, blir økt med ..... fra kr 37 129 000 til kr 56 629 000	19 500 000
	02	Salgsinntekter mv., blir økt med ..... fra kr 4 356 000 til kr 5 356 000	1 000 000
3254		Tilskudd til voksenopplæring	
	04	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, blir redusert med ..... fra kr 60 212 000 til kr 53 712 000	6 500 000
3256		VOX – Voksenopplæringsinstituttet	
	01	Inntekter ved oppdrag, blir redusert med ..... fra kr 12 166 000 til kr 8 166 000	4 000 000
	02	Salgsinntekter mv., blir redusert med ..... fra kr 5 492 000 til kr 4 492 000	1 000 000
3264		Norges handelshøgskole	
	02	Salgsinntekter mv., blir økt med ..... fra kr 7 609 000 til kr 26 609 000	19 000 000
3265		Arkitektthøgskolen i Oslo	
	02	Salgsinntekter mv., blir økt med ..... fra kr 166 000 til kr 566 000	400 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
3268		Norges idrettshøgskole	
	01	Inntekter ved oppdrag, blir økt med ..... fra kr 5 000 000 til kr 11 000 000	6 000 000
	02	Salgsinntekter mv., blir økt med ..... fra kr 6 413 000 til kr 8 013 000	1 600 000
3269		Norges musikkhøgskole	
	02	Salgsinntekter mv., blir økt med ..... fra kr 291 000 til kr 481 000	190 000
	06	Inntekter ved konserter og tjenester, blir økt med ..... fra kr 0 til kr 700 000	700 000
3274		Statlige høyskoler	
	01	Inntekter ved oppdrag, blir økt med ..... fra kr 245 565 000 til kr 314 565 000	69 000 000
	02	Salgsinntekter mv., blir økt med ..... fra kr 174 426 000 til kr 180 426 000	6 000 000
	11	Kursavgift ved voksenopplæringstiltak, blir økt med ..... fra kr 0 til kr 51 000 000	51 000 000
3279		Norges veterinærhøgskole	
	01	Inntekter ved oppdrag, blir økt med ..... fra kr 55 099 000 til kr 64 099 000	9 000 000
	02	Salgsinntekter mv., blir økt med ..... fra kr 21 060 000 til kr 23 060 000	2 000 000
3281		Fellesutgifter for universitet og høyskoler	
	02	Salgsinntekter mv., blir økt med ..... fra kr 109 000 til kr 11 109 000	11 000 000
3283		Det norske meteorologiske institutt	
	02	Salgsinntekter mv., blir økt med ..... fra kr 11 144 000 til kr 17 444 000	6 300 000
	05	Refusjoner for flyværtjenester, blir økt med ..... fra kr 68 050 000 til kr 69 750 000	1 700 000
3297		Nidaros domkirke m.m.	
	02	Salgsinntekter mv., blir økt med ..... fra kr 6 086 000 til kr 9 886 000	3 800 000
3299		Opplysningsvesenets fond	
	54	Overføring fra Opplysningsvesenets fond, blir økt med ..... fra kr 41 500 000 til kr 52 980 000	11 480 000
5310		Statens lånekasse for utdanning	
	72	Gebyr, blir redusert med ..... fra kr 128 000 000 til kr 124 000 000	4 000 000
	90	Avdrag, blir økt med ..... fra kr 4 768 000 000 til kr 4 868 000 000	10 000 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet i 2001 kan overskride bevilgninger under kapitler og poster som angitt i tabellen nedenfor:

Fullmakt til å overskride bevilgninger på	Mot tilsvarende merinntekter på
kap. 268 post 1	kap. 3268 post 11
kap. 283 post 1	kap. 3283 post 5

III

Andre fullmakter

Stortinget samtykker i at bevilgninger under:

1. kap. 202 post 21 tilføyes stikkordet «kan nyttes under post 70».
2. kap. 202 post 70 tilføyes stikkordet «kan nyttes under post 21».
3. kap. 229 post 72 tilføyes stikkordet «kan overføres».

Presidenten: Her ønsker Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre å stemme mot kap. 270 post 75.

V o t e r i n g :

1. Komiteens innstilling – unntatt kap. 270 post 75 – bifaltes enstemmig.
2. Komiteens innstilling til kap. 270 post 75 bifaltes med 61 mot 41 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 13.35.54)

Presidenten: Det skal så votes over saken på tilleggsdagsordenen, nr. 33.

Votering i sak nr. 1 på tilleggsdagsordenen

Presidenten: Det votes over forslaget fra Arbeiderpartiet i Dokument nr. 8:31 for 2001-2002. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å utsette iverksettelsen av lov om tomtefeste 20. desember 1996 i på-

vente av en vurdering av forslagene om endringer i tomtefesteinstituttet som er sendt på høring.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 61 mot 42 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 13.37.11)

Presidenten: Vi går så tilbake til dagsorden nr. 32.

S a k n r . 1 0*Referat*

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 13.40.
